

ANALYSE: VOLD I HJEMMET

FYSISK OG PSYKISK VOLD ER STADIG EN DEL AF MANGE BØRNS HVERDAG

9 pct. af børnene i 7. klasse har været udsat for grov fysisk vold som slag og spark inden for de sidste 12 måneder i forbindelse med en uenighed med en voksen derhjemme. Mere end hver fjerde har været udsat for grov eller mindre grov fysisk vold. Det viser en ny undersøgelse blandt 4.039 elever i 7. klasse.

På trods af at revselsesretten blev afskaffet for snart 20 år siden, bliver alt for mange børn stadig udsat for vold i hjemmet. Børnerådets undersøgelse viser også, at det ikke kun er fysisk vold, børnene oplever. 17 pct. har været udsat for psykisk vold derhjemme inden for det seneste år, fx har børnene oplevet at blive nedgjort eller truet, eller de har overværet vold mod andre i familien. 10 pct. af børnene har kendskab til, at deres søskende er blevet udsat for trusler eller vold.

Børnerådets formand Per Larsen er chokeret over tallene i undersøgelsen: "Børn må simpelthen ikke udsættes for vold. Vi ved, at både fysisk og psykisk vold har alvorlige konsekvenser for børns trivsel, sundhed og udvikling. Derfor skal det være helt klart for forældre, at vold ikke er acceptabelt. Vi er nødt til at blive bedre til at spotte og hjælpe de forældre, der føler sig nødsaget til at ty til vold i opdragelsen, og hjælpe de børn, hvis forældre slet ikke magter forælderrollen."

Undersøgelsen peger på en række faktorer, der øger børns risiko for at blive udsat for vold. Fx har børn fra familier med færre eller flere penge end gennemsnittet større risiko for at blive udsat for vold, end børn fra middelklassefamilier. Det samme gælder for børn, hvis forældre har et alkohol- eller stofmisbrug, og børn, som har en diagnose, fx ADHD eller autisme.

"Der er desværre nogle børn, som er i særlig risiko for at blive udsat for vold. Dem skal vi sørge for at foku-

sere på i indsatsen mod vold. Det er især en opfordring til de fagprofessionelle ude omkring børnene. Jeg tror, der er behov for at kigge grunduddannelserne efter med fokus på at styrke indsatsen omkring vold mod børn," siger Per Larsen.

ANDRE RESULTATER FRA UNDERSØGELSEN

- 29 pct. af børnene i 7. klasse er som følge af en uenighed med en af de voksne derhjemme blevet udsat for mindre grov eller grov fysisk vold inden for de seneste 12 måneder.
- Mødre (21 pct.) udsætter oftere end fædre (18 pct.) børnene for mindre grov fysisk vold. Mødre og fædre er lige voldsudøvende, når det gælder den grove vold.
- Børn med etnisk dansk baggrund (28 pct.) udsættes oftere for mindre grov fysisk vold derhjemme, sammenlignet med børn med anden etnisk baggrund end dansk (23 pct.). Børn med anden etnisk baggrund end dansk (15 pct.) udsættes til gengæld oftere for grov vold sammenlignet med børn med etnisk dansk baggrund (9 pct.).
- De børn, der har været udsat for fysisk eller psykisk vold, oplever langt flere former for mistrivsel end andre børn.
- 32 pct. af de børn, der svarer ja til spørgsmålet om, hvorvidt de er blevet udsat for vold, har fortalt om volden til nogen, 44 pct. svarer, at de ikke har fortalt det videre.

ANALYSENOTAT

Alt for mange børn i Danmark udsættes for vold i hjemmet. Det sker på trods af, at revselsesretten blev afskaffet i 1997, og på trods af forældreansvarslovens krav om, at børn skal behandles med respekt for deres person og ikke må udsættes for fysisk afstraffelse eller anden krænkende behandling. Knap tyve år efter påviser undersøgelse på undersøgelse, at der stadig er vold i mange hjem (Helweg-Larsen, Schütt & Larsen, 2009; Korzen, Fisker & Oldrup, 2010; Oldrup mfl., 2016). Denne undersøgelse blandt 4.039 12-13-årige i Danmark er desværre ingen undtagelse.

Det er veldokumenteret, at vold har alvorlige konsekvenser for børn og unges trivsel, sundhed og udvikling. Børn, der oplever vold i familien, har større risiko end andre børn for at få en række sociale og psykiske vanskeligheder både på kort og lang sigt (Christensen, 2011). Undersøgelsen i Børnerådets Børne- og

Ungepanel viser ligeledes, hvordan de børn, som udsættes for vold i hjemmet, trives dårligere end andre børn.

VOLDENS FORSKELLIGE FORMER

Begrebet vold kan defineres forskelligt og omfatter både fysiske, psykiske og seksuelle overgreb samt vanrøgt. I denne undersøgelse er fysisk og psykisk vold i fokus.

I undersøgelsen måles vold på to forskellige måder. Dels undersøger vi den fysiske og psykiske vold, som børn udsættes for som følge af en konflikt mellem barnet og den voksne i hjemmet, eller som barnet har kendskab til foregår mellem de voksne eller andre børn i hjemmet. Dels inddrager vi den selvrapporterede vold, som barnet angiver, når man spørger direkte (se boks 1).

BOKS 1: DEFINITIONER AF VOLD I UNDERSØGELSEN

Vold – erfaringer med vold i konfliktsituationer			
	Mindre grov vold	Grov fysisk vold	Psykisk vold
Direkte Vold	Rusket og skubbet Nevet Revet i håret	Slået med flad hånd Slået med knyttet hånd Slået med ting, fx sko eller bøjle Sparket	Ikke talt til barnet i flere dage Vist barnet, at det ikke er noget værd Truet med at smide barnet ud hjemmefra Truet barnet med noget andet voldsomt
	Hændelsen er sket minimum én gang inden for de seneste 12 måneder.		Hændelsen er sket flere gange inden for de seneste 12 måneder.
Indirekte Vold	Barnet har kendskab til, at voksne i hjemmet udsætter hinanden eller søskende for vold, trusler eller ydmygelser		

Vold – direkte adspurgt / selvrapporteret

Barnets direkte svar på, hvorvidt det har været truet med vold eller udsat for vold inden for det seneste år

Analysen bygger på en spørgeskemaundersøgelse i Børnerådets Børne- og Ungepanel, som blev gennemført i september 2016. 23 pct. af de børn, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, var 12 år, 71 pct. var 13 år, og 6 pct. var 14 år. Vi betegner samlet set gruppen som 12-13-årige. Undersøgelsesmetoder er beskrevet bagest i notatet. Spørgeskemaundersøgelsen er en del af den landsdækkende kampagne #stopvoldmodbørn, som Børnerådet, Red Barnet, Børns Vilkår og Danmarks Radio har indgået samarbejde om. Det fælles projekt er støttet af TrygFonden.

#stopvoldmodbørn

Når vi ikke lyttede til min mor, fik min bror og jeg et iskoldt brusebad, så vi var bange for badeværelset i flere år.

PIGE 14 ÅR

Den vold, som opstår i konfliktsituationer, afdækker vi ved at spørge børnene til 18 mulige reaktionsmønstre fra de voksne. Rektionerne grupperes efterfølgende i henholdsvis mindre grov vold, grov fysisk vold og psykisk vold. Denne opgørelse vil altså ikke indeholde den vold, som børn udsættes for, uden en forudgående uenighed eller konflikt, ligesom den heller ikke vil indfange den vold, som opstår ved andre reaktioner end de oplyste. Fx skriver en pige på 14 år: "Når vi ikke lyttede til min mor, fik min bror og jeg et iskoldt brusebad, så vi var bange for badeværelset i flere år." Den form for vold, pigen beskriver, vil ikke fremgå af den konfliktrelaterede vold. Den vil i stedet indgå i den selvrapporterede vold, hvis barnet selv betegner hændelsen som vold. Den selvrapporterede vold er dermed et mål for, hvor mange børn, der direkte adspurgt bekræfter, at de inden for det seneste år har været udsat for trusler om vold eller vold fra de voksne i hjemmet.

Selvom vi i analysen kategoriserer den konfliktrelaterede fysiske vold i mindre grov og grov vold, er det vigtigt at understrege, at den mindre grove vold, fx at blive nevet, rusket og skubbet eller revet i håret, kan opleves ligeså voldsomt som at blive slået med flad hånd eller med en bøjle. Som Andrea på 12 år siger: "Det kommer nok også lidt an på personen, hvis man er lidt sart, så kan det jo godt være, at selv et lille rusk vil man betegne som 'ej, det var lidt voldeligt'. Det kommer meget an på, hvem man selv

er." Og Mads på 13 år er enig: "Jeg tror også, at det er den individuelle person, der ligesom vælger, om det er vold. Hvis det skete for mig, og jeg så sagde 'dét der, det var vold', så er jeg også selv inde i, at det var vold. Nu er det også en voldsom ting at ruske efter en skolehjem-samtale, men jeg tror, det har noget at gøre med, hvem der bliver rusket i."

I forhold til den psykiske vold bliver der i undersøgelsen spurgt ind til, om barnet har kendskab til voksnes vold, trusler eller ydmygelser mod søskende, samt om barnet har kendskab til vold, trusler og ydmygelser mellem voksne i hjemmet. Barnets kendskab til vold mod andre familiemedlemmer kategoriseres som psykisk vold på baggrund af viden om, hvordan barnet belastes psykisk af at overvære, overhøre eller få fortalt om vold mellem andre familiemedlemmer. Forskning peger på, at psykisk vold har langvarige konsekvenser for det barn, der udsættes (Leth & Wolff, 2006). Og vokser et barn op i et hjem, hvor volden enten udspiller sig mellem forældre eller mod søskende, vil der være tale om en opvækst, hvor den trygge base for barnets udvikling mangler (Christensen, 2011). Det er endvidere påvist, at børn og unge, som er vidner til alvorlige skænderier og vold mellem de voksne i hjemmet, har større risiko for at blive udsat for vold eller selv være voldsudøvende senere i livet (Schütt, Frederiksen & Helweg-Larsen, 2008).

FYSISK VOLD

MERE END HVERT FJERDE BARN HAR VÆRET UDSAT FOR MINDRE GROV VOLD

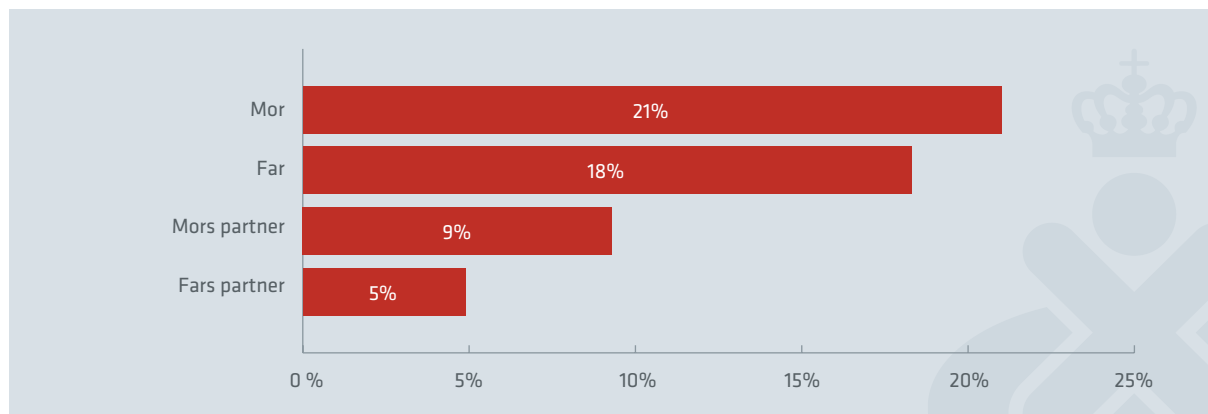
28 pct. af børnene i 7. klasse er som følge af en uenighed med en af de voksne derhjemme blevet rusket og skubbet, nevet eller revet i håret inden for de seneste 12 måneder.

Amalie på 13 år og Yunus på 14 år mener, at det er voldsomt at blive rusket eller skubbet ved en konflikt med en voksen: "Altså jeg synes på en måde også, at det er vold, hvis det er rigtig meget, de rusker i én," siger Amalie. Yunus synes ikke, det er i orden at

tackele konflikter med fysiske reaktioner: "Jeg tænker bare, at hvis man er uenig om noget, og man så bliver skubbet, så er det jo vold. Man kan løse det på andre måder, hvis man er uenig."

Figur 1 viser, at mor oftere begår den mindre grove vold (21 pct.) sammenlignet med far (18 pct.). Et norsk studie blandt unge på ungdomsuddannelser viser samme tendens (Mossige & Stefansen, 2007). De børn, som lever i brudte familier, hvor mor, far eller begge har fundet en ny partner, oplever oftere at blive udsat for mindre grov vold fra mors partner (9 pct.) end fra fars partner (5 pct.).

FIGUR 1: MOR UDSÆTTER OFTERE BØRNE FOR MINDRE GROV VOLD END FAR

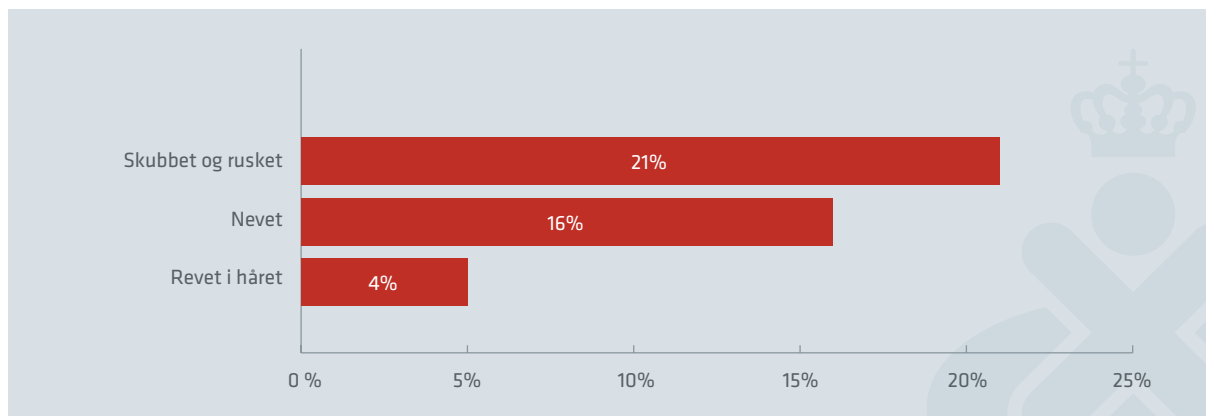
Antal svar: Mor: 3.927, far: 3.810, mors partner: 614, fars partner: 547

Bjælkerne angiver den andel af børn, som er blevet udsat for mindre grov vold: Rusket og skubbet, nevet eller revet i håret. Se boks 1.

Kigger vi nærmere på den enkelte form for mindre grov vold i figur 2, viser børnenes besvarelser, at flest børn udsættes for skub og rusk (21 pct.), 16 pct. har oplevet at blive nevet af en voksen, og 4 pct. er blevet revet i håret ved en konflikt med en voksen

i hjemmet. I forhold til hvilken voksen som udøver volden, så er mor og far stort set lige voldsudøvende i forhold til at skubbe, ruske og rive i håret. Dog er den mest markante forskel, at mor langt oftere niver børnene (13 pct.), end far gør (8 pct.).

FIGUR 2: HVERT FEMTE BARN HAR OPLEVET AT BLIVE SKUBBET OG RUSKET

Antal svar: 3.973

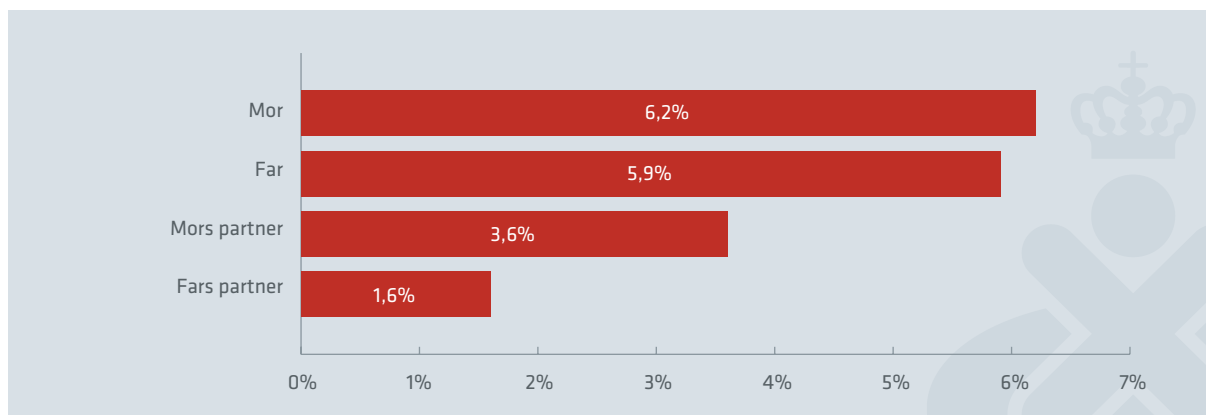
Spørgsmål: Tænk på det seneste år. Har du oplevet, at din [mor, far, mors kæreste/ægtefælle, fars kæreste/ægtefælle] har gjort følgende, når I var uenige?: [Hun/han har skubbet og rusket mig, Hun/han har nevet mig (fx i armen), Hun/han har revet mig i håret].

KNAP HVERT 10. BARN UDSÆTTES FOR GROV FYSISK VOLD

9,4 pct. af børnene har været udsat for fysisk grov vold fra minimum én af de voksne derhjemme. Den grove vold dækker over at være blevet slået med flad hånd, slået med knyttet hånd, slået med en ting eller sparket. I forhold til den grove vold er mor og far lige

voldsudøvende. Af figur 3 fremgår det, at 6,2 pct. af børnene har været udsat for den grove vold fra mor, og 5,9 pct. af børnene har været udsat for den grove vold fra far. Som ved den mindre grove vold, udsættes flere børn for vold fra mors partner (3,6 pct.) frem for fars partner (1,6 pct.).

FIGUR 3: MOR OG FAR UDØVER LIGE OFTE GROV VOLD

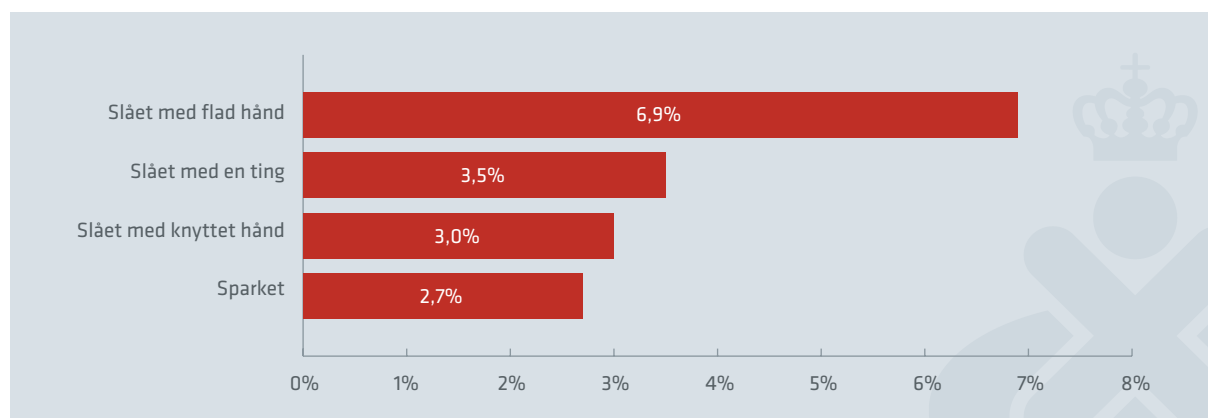
Antal svar: Mor: 3.927, far: 3.810, mors partner: 614, fars partner: 547

Bjælkerne angiver den andel af børn, som er blevet udsat for grov vold: Slået med flad hånd, slået med knyttet hånd, slået med en ting, sparket. Se boks 1

Figur 4 viser, at knap 7 pct. af børnene som følge af en uenighed med en voksen i hjemmet har oplevet at blive slået med flad hånd af den voksne. 3 pct. er blevet slået med knyttet hånd, som oftest af far. 3,5

pct. af børnene fortæller, at de er blevet slået med ting, og 2,7 pct. er blevet sparket som følge af en uenighed.

FIGUR 4: KNAK 7 PCT. ER BLEVET SLÅET MED FLAD HÅND

Antal svar: 3.973

Spørgsmål: Tænk på det seneste år. Har du oplevet, at din [mor, far, mors kæreste/ægtefælle, fars kæreste/ægtefælle] har gjort følgende, når I var uenige?: [Hun/han har slået mig med flad hånd, Hun/han har slået mig med knyttet hånd, Hun/han har slået mig med en ting (fx bøjle, sko), Hun/han har sparket mig].

” Hun siger, 'næste gang du gør det der, så er vi ikke venner længere. Så vil jeg ikke tale til dig igen'. Det der med, når hun ikke vil tale til mig igen, det er rigtig skræmmende.

ABDEL 14 ÅR

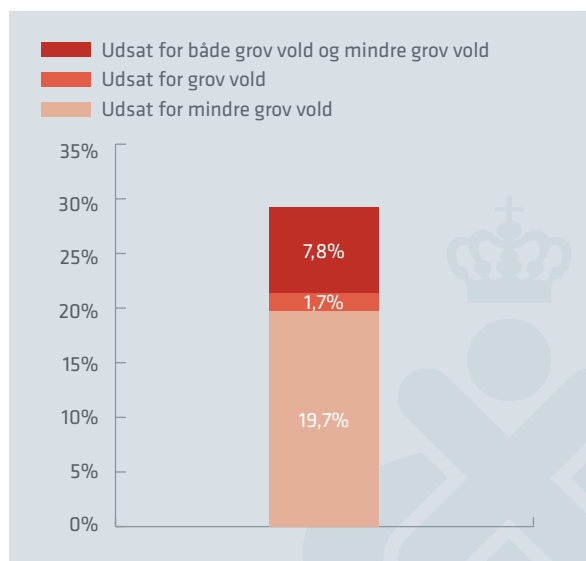
Undersøgelsen viser, at drenge og piger stort set udsættes lige ofte for den fysiske grove vold, dog har flere drenge (7,3 pct.) end piger (5,1 pct.) været udsat for grov vold fra deres mødre.

29 PCT. AF BØRNE NE HAR VÆRET UDSAT FOR FYSISK VOLD

Samlet har 29 pct. af børnene været udsat for enten mindre grov fysisk vold eller grov fysisk vold minimum én gang. 28 pct. har været udsat for mindre

grov vold, og 9 pct. har været udsat for grov vold. En stor gruppe af børnene har været udsat for begge former for fysisk vold. Figur 5 viser, at 7,8 pct. har været udsat for begge former for fysisk vold i hjemmet. 19,7 pct. af børnene har udelukkende været udsat for mindre grov vold, og 1,7 pct. har udelukkende oplevet grov vold. Det betyder, at hovedparten af de børn, som udsættes for den grove fysiske vold, altså også udsættes for den mindre grove vold.

FIGUR 5: MERE END HVERT FJERDE BARN HAR VÆRET UDSAT FOR FYSISK VOLD

Antal svar: 3.973

Spørgsmål: Tænk på det seneste år. Har du oplevet, at din [mor, far, mors kæreste/ægtefælle, fars kæreste/ægtefælle] har gjort følgende, når I var uenige?: [Hun/han har skubbet og rusket mig, Hun/han har nevet mig (fx i armen), Hun/han har revet mig i håret, Hun/han har slået mig med flad hånd, Hun/han har slået mig med knyttet hånd, Hun/han har slået mig med en ting (fx bøjle, sko), Hun/han har sparket mig].

UDSAT FOR FYSISK VOLD GENTAGNE GANGE

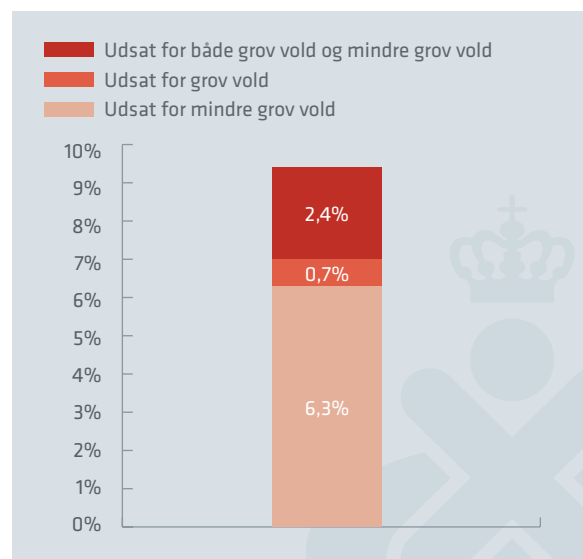
9,4 pct. af børnene har inden for det seneste år været udsat for fysisk vold gentagne gange fra en voksen derhjemme. 8,8 pct. af børnene har været udsat for mindre grov vold gentagne gange, mens 3,1 pct. har været udsat for grov vold gentagne gange fra én af de voksne i hjemmet inden for det seneste år.

Når det drejer sig om den mindre grove vold gentagne gange, udøver mor og far lige meget vold, idet 5,7 pct. af mødrene og 5,7 pct. af fædre har udsat deres børn for mindre grov vold gentagne gange. 2 pct. af børnene har oplevet, at mor har udsat dem for grov vold gentagne gange, mens 1,8 pct. har oplevet far gøre det samme.

Mens drenge og piger lige ofte udsættes for den mindre grove form for vold, er drenge dog oftere udsat for den mindre grove vold gentagne gange (10,1 pct.) sammenlignet med piger (7,5 pct.). Samme tendens ser vi i forhold til den grove vold. Samlet set udsættes drenge og piger stort set lige ofte for den grove vold, men kigger vi på den grove vold, som finder sted gentagne gange, så er drenge (4 pct.) oftere udsat sammenlignet med piger (2,2 pct.).

Som det fremgår af figur 6, findes der også et overlap mellem de børn, der har været udsat for den mindre grove og grove vold gentagne gange. 2,4 pct. af børnene har både været udsat for grov og mindre grov vold gentagne gange fra de voksne i hjemmet inden for det seneste år.

FIGUR 6: 9,4 PCT. HAR VÆRET UDSAT FOR FYSISK VOLD GENTAGNE GANGE

Antal svar: 3.973

Spørgsmål: Tænk på det seneste år. Har du oplevet, at din [mor, far, mors kæreste/ægtefælle, fars kæreste/ægtefælle] har gjort følgende, når I var uenige?: [Hun/han har skubbet og rusket mig, Hun/han har nevet mig (fx i armen), Hun/han har revet mig i håret, Hun/han har slået mig med flad hånd, Hun/han har slået mig med knyttet hånd, Hun/han har slået mig med en ting (fx bøjle, sko), Hun/han har sparket mig].

Gentagne gange dækker over svarmulighederne: 'Ja, flere gange', 'Ja, mange gange'.

PSYKISK VOLD I HJEMMET

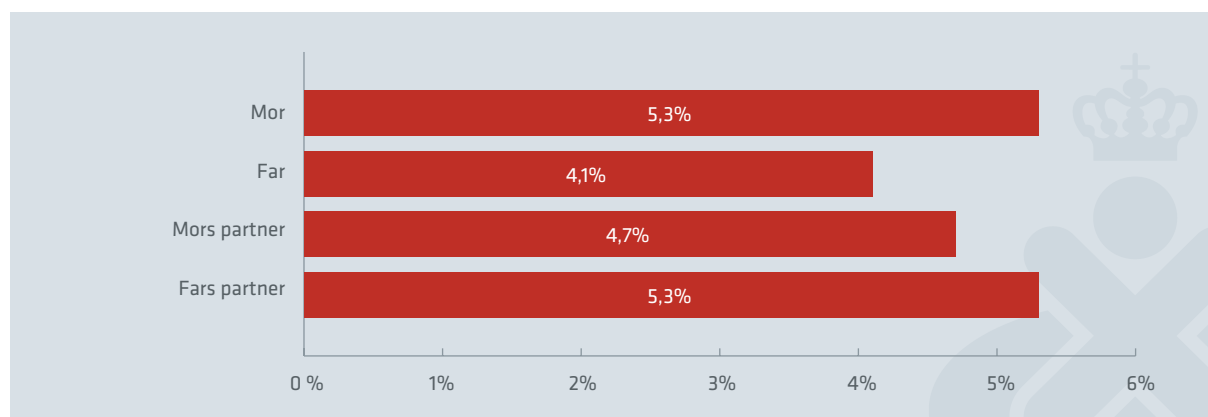
Psykisk vold kan være svær at definere, og en konsekvens af det har været, at der gennem tiden har været langt mindre fokus på denne form for vold sammenlignet med den fysiske. I denne undersøgelse defineres noget som psykisk vold, når barnet gentagne gange inden for det seneste år har oplevet negative ikke-fysiske reaktioner fra de voksne i hjemmet, når en konflikt udspiller sig mellem barnet og den voksne. Ikke-fysiske reaktioner dækker over, at den voksne ikke har talt til barnet i flere dage, at den voksne har vist barnet, at barnet ikke er noget værd, at den voksne har truet barnet med at smide det ud hjemmefra, at den voksne har truet barnet

med noget voldsomt, samt at barnet har været vidne til vold mod forældre, stedforældre eller søskende fra voksne i hjemmet.

NEGATIVE REAKTIONER GENTAGNE GANGE FRA DE VOKSNE I HJEMMET

8,3 pct. af børnene i 7. klasse har været udsat for psykisk vold i form af negative reaktioner fra minimum én af de voksne derhjemme. Som det fremgår af figur 7, er far den voksne derhjemme, som udøver mindst psykisk vold (4,1 pct.). Børnene udsættes oftere for psykisk vold fra mor (5,3 pct.), og af de børn, hvis far eller mor har nye partnere, udsættes 4,7 pct. for psykisk vold fra mors partner, mens det for fars partner gælder for 5,3 pct.

FIGUR 7: FLERE BØRN HAR OPLEVET PSYKISK VOLD FRA MOR END FRA FAR

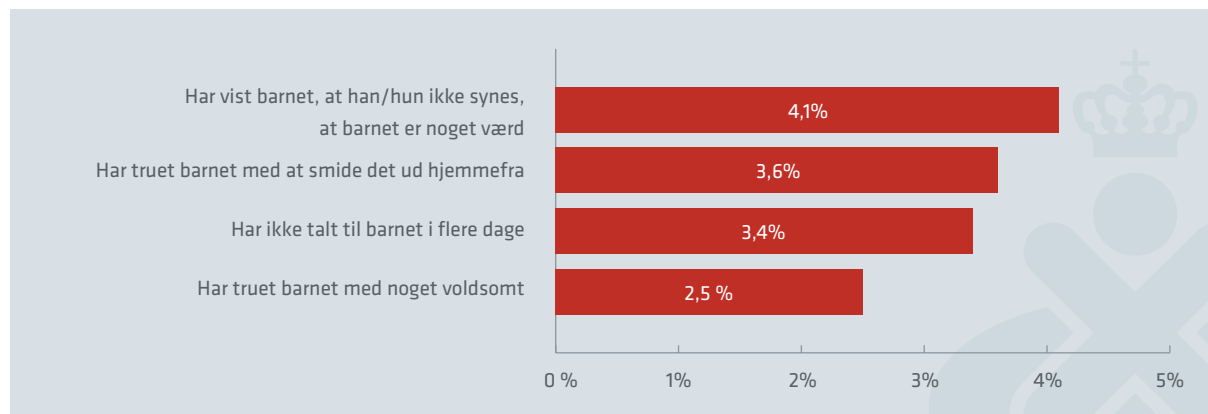
Antal svar: Mor: 3.927, far: 3.810, mors partner: 614, fars partner: 547

Bjælkerne angiver den andel af børn, som gentagne gange er blevet udsat for negative ikke-fysiske reaktioner derhjemme: at den voksne ikke har talt til barnet i flere dage, at den voksne har vist barnet, at det ikke er noget værd, at den voksne har truet barnet med at smide det ud hjemmefra, at den voksne har truet barnet med noget voldsomt. Se boks 1.

Figur 8 viser de forskellige ikke-fysiske reaktioner, fordelt på de voksne i hjemmet. Flest børn har oplevet at føle, at den voksne i hjemmet ikke synes, barnet er noget værd. Yunus, Sofie og Amalie beskriver, hvordan den psykiske vold kan påvirke barnet: "Hvis nu ens forældre siger, at det ikke var meningen, at

jeg skulle have været født," siger Yunus. Og Sofia er enig: "Det skal forældre bare ikke sige, for så kan det være, at jeg begynder at skære i mig selv eller sådan noget." Amalie supplerer: "Det kan ende med dårlig selvværd."

FIGUR 8: ERFARINGER MED PSYKISK VOLD DERHJEMME

Antal svar: 3.973

Spørgsmål: Tænk på det seneste år. Har du oplevet, at din [mor, far, mors kæreste/ægtefælle, fars kæreste/ægtefælle] har gjort følgende, når I var uenige?: [Hun/han har vist mig, at hun/han ikke synes, at jeg er noget værd, Hun/han har ikke talt til mig i flere dage, Hun/han har truet med at smide mig ud hjemmefra, Hun/han har truet mig med noget voldsomt]

Bjælkerne angiver, hvor mange pct. af børnene, som "flere gange" og "mange gange" har været udsat for pågældende reaktion fra den voksne.

Omkring 3 pct. af børnene har gentagne gange oplevet, at den voksne i hjemmet reagerer ved at udelukke barnet med tavshed i flere dage. Abdel på 14 år beskriver, hvordan særligt hans mor bruger trusler om tavshed: "Hun siger, 'næste gang du gør det der, så er vi ikke venner længere. Så vil jeg ikke tale til dig igen'. Det der med, når hun ikke vil tale til mig igen, det er rigtig skræmmende."

9,7 PCT. HAR KENDSKAB TIL, AT DERES SØSKENDE UDSÆTTES FOR VOLD ELLER TRUSLER

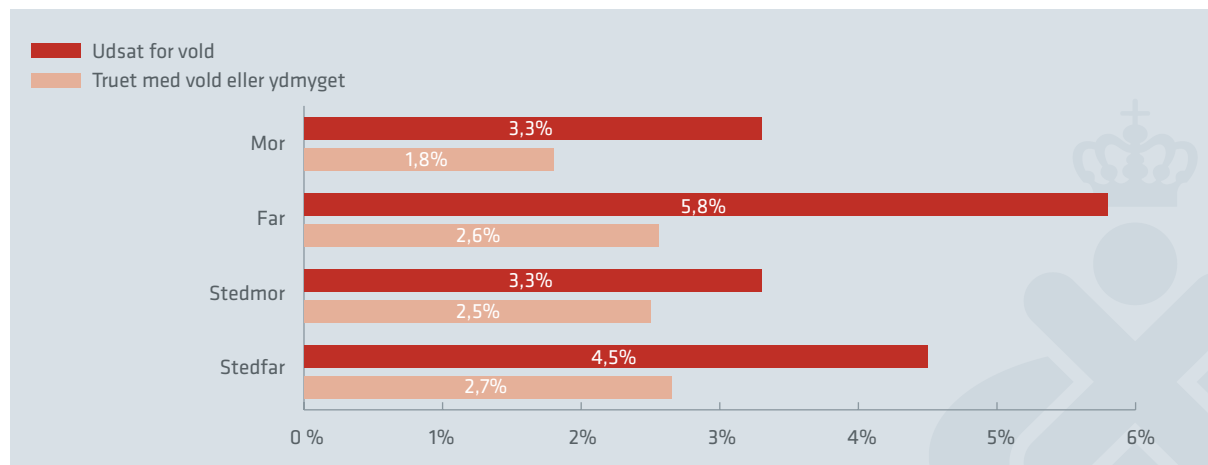
I undersøgelsen er børnene blevet spurgt, om de har kendskab til, at deres søskende, halvsøskende eller papsøskende har været udsat for vold. Kendskab til volden dækker over at have set, hørt eller fået fortalt om volden.

8,4 pct. af børnene i 7. klasse har kendskab til, at deres søskende er blevet udsat for fysisk vold af mor, far, stedfar eller stedmor. 4 pct. af børnene har kendskab til, at deres søskende er blevet truet med vold eller ydmyget af mor, far, stedmor eller stedfar. Samlet set har 9,7 pct. af børnene i 7. klasse kendskab til, at deres søskende enten er blevet udsat for fysisk vold, truet med vold eller ydmyget.

Figur 9 viser, hvilke af de voksne i hjemmet, som børnene fortæller, har udøvet vold eller truet med vold mod søskende. Far og stedfar udøver oftere vold mod søskende end mor og stedmor.

En tidligere dansk undersøgelse underbygger det billede (Oldrup m.fl. 2016).

FIGUR 9: SØSKENDE UDSÆTTES OFTERE FOR VOLD FRA FAR END FRA MOR

Antal svar: Antal børn, som har angivet at have søskende, mor: 3.825, far: 3.708, stedmor: 600, stedfar: 528.

Spørgsmål: Er en eller flere af dine søskende/halvsøskende/papsøskende blevet udsat for vold derhjemme, fx blevet slået, rusket, sparket?

Spørgsmål: Er en eller flere af dine søskende/halvsøskende/papsøskende blevet truet med vold eller ydmyget derhjemme?

BARNETS KENDSKAB TIL VOLD MELLE DE VOKSNE I HJEMMET

Undersøgelsen viser også, hvor mange børn som har kendskab til, at deres ene forælder eller stedforælder har været udsat for vold, trusler om vold eller ydmygelser af den anden forælder eller partner. 4,2 pct. af børnene har kendskab til, at der enten er vold, trusler eller ydmygelser mellem de voksne derhjemme. Tallet for vold mellem voksne i hjemmet ligger på niveau med tidligere danske undersøgelser, hvor henholdsvis 4 pct. (Oldrup m.fl. 2016) og 3 pct. (Korzen, Fisker & Oldrup, 2010) af børnene har kendskab til vold mellem de voksne i hjemmet.

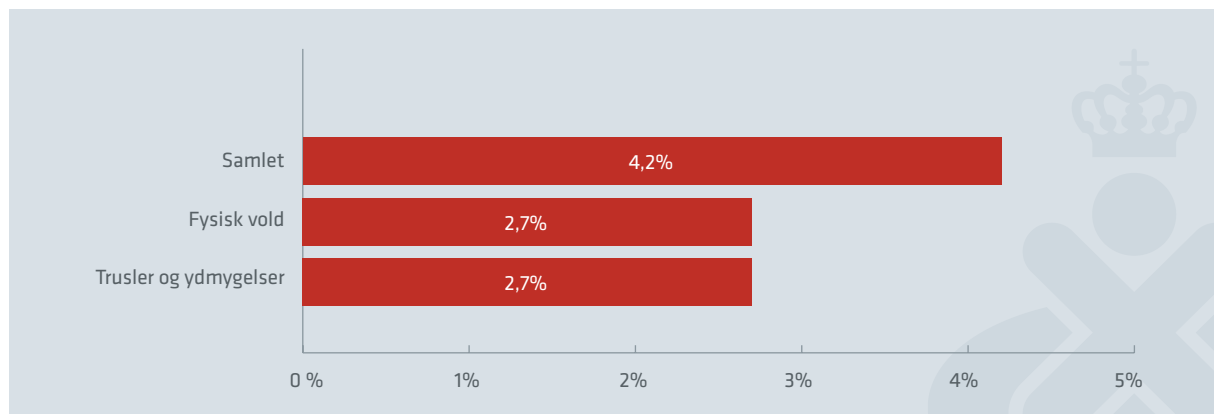
Sally på 13 år forklarer, hvordan det kan påvirke én, når forældrene skændes voldsomt: "Det der med at man hele tiden skal høre på sine forældres skænderier, det, tænker jeg lidt, er psykisk vold. Og man kan også være lidt bange for, at de går fra hinanden. Så man ligesom tager sådan en slags maske på ude i offentligheden. At man er helt okay med det, men når man så ligger derhjemme, og man slet ikke kan sove, så tænker man nok lidt over det."

Det der med at man hele tiden skal høre på sine forældres skænderier, det, tænker jeg lidt, er psykisk vold. Og man kan også være lidt bange for, at de går fra hinanden.

SALLY 13 ÅR

FIGUR 10: 4,2 PCT. AF BØRNE KENDER TIL VOLD, TRUSLER OG YDMYGELSER MELLEM VOKSNE I HJEMMET

Antal svar: Forældre: 3.973, forældres partnere: 800.

Spørgsmål: Er din [mor, far, mors kæreste/ægtefælle, fars kæreste/ægtefælle] blevet udsat for vold derhjemme? (fx blevet ruset, slået eller sparket), Er din [mor, far, mors kæreste/ægtefælle, fars kæreste/ægtefælle] blevet truet med vold eller ydmyget derhjemme?

Dykker vi ned i, hvem af de voksne derhjemme som oftest udsættes for vold eller trusler, ser vi, at mor i højere grad end far udsættes for vold, trusler og ydmygelser, hvilket 3,4 pct. af børnene har kendskab til. 1 pct. af børnene har kendskab til, at far udsættes for vold, trusler eller ydmygelser af en anden voksen i hjemmet. For de børn, hvis forældre har nye partnere, gælder det, at 1,6 pct. har kendskab til, at fars partner udsættes for vold, trusler eller ydmygelser, mens 1,5 pct. af børnene har kendskab til, at mors partner udsættes for vold, trusler eller ydmygelser. At børnene oftere har kendskab til vold mod mor end vold mod far er tidligere påvist i dansk sammenhæng (Helweg-Larsen, Schütt & Larsen, 2009).

17 PCT. AF BØRNE HAR VÆRET UDSAT FOR PSYKISK VOLD

I ovenstående afsnit har vi præsenteret tre typer af psykisk vold mod barnet:

- 8,3 pct. har været udsat for negative ikke-fysiske reaktioner fra de voksne i hjemmet ved en konflikt med barnet.
- 9,7 pct. har kendskab til vold, trusler og ydmygelser mod søskende fra voksne i hjemmet.
- 4,2 pct. har kendskab til vold, trusler og ydmygelser mellem de voksne i hjemmet.

Nogle børn har været udsat for flere former for psykisk vold. Derfor er det samlede tal for, hvor mange af de 12-13-årige børn, der har været udsat for minimum én af de tre former for psykisk vold 17 pct. Heraf har 13 pct. været udsat for én form for psykisk vold, 3 pct. har været udsat for to former for psykisk vold, og 1 pct. har været udsat for alle tre typer af den psykiske vold i hjemmet.

RISIKOFAKTORER FOR FYSISK OG PSYKISK VOLD

Undersøgelsen viser, at der er vold i alle typer familier: økonomisk velstillede, som økonomisk trængte, brudte som ikke brudte familier. Dog viser undersøgelsen, at nogle børn oftere er udsat for vold end andre. Næste del af analysen fokuserer på, hvilke risikofaktorer og karakteristika der er ved de familier og de børn, som oplever fysisk og psykisk vold i hjemmet.

FAMILIERELATEREDE RISIKOFAKTORER

Ikke overraskende viser undersøgelsen en meget stærk sammenhæng mellem barnets opfattelse af stemningen i hjemmet, og hvorvidt barnet har været udsat for vold derhjemme. 18 pct. af de børn, som har været udsat for grov vold, fortæller, at stemningen hjemme hos dem er dårlig eller meget dårlig. For de børn, som ikke har været udsat for fysisk eller psykisk vold i hjemmet, gælder det for 2 pct. Ser vi på den gruppe af børn, som har kendskab til vold, trusler eller ydmygelser mellem de voksne i hjemmet, fortæller hvert fjerde barn, at der er dårlig eller rigtig dårlig stemning i hjemmet.

I tidligere undersøgelser er der påvist en sammenhæng mellem forskellige familiære faktorer såsom forældres tilknytning til arbejdsmarkedet, alkoholmisbrug i familien, familietype mv., og hvorvidt barnet har været udsat for vold i hjemmet (Oldrup m.fl., 2016; Helweg-Larsen, Schütt & Larsen, 2009). I det følgende vil vi kigge nærmere på en række af disse familierelaterede risikofaktorer.

FAMILIETYPEN

Det har ikke afgørende betydning, om børnene bor sammen med begge forældre eller kun den ene, i forhold til om de udsættes for fysisk vold derhjemme. Dog viser undersøgelsen, at de børn, som ikke længere bor sammen med begge forældre, oftere end børn, som bor med begge forældre, udsættes for psykisk vold i hjemmet. 22 pct. af de børn, hvis forældre ikke længere bor sammen, har været udsat for psykisk vold, sammenlignet med 15 pct. af de børn, hvis

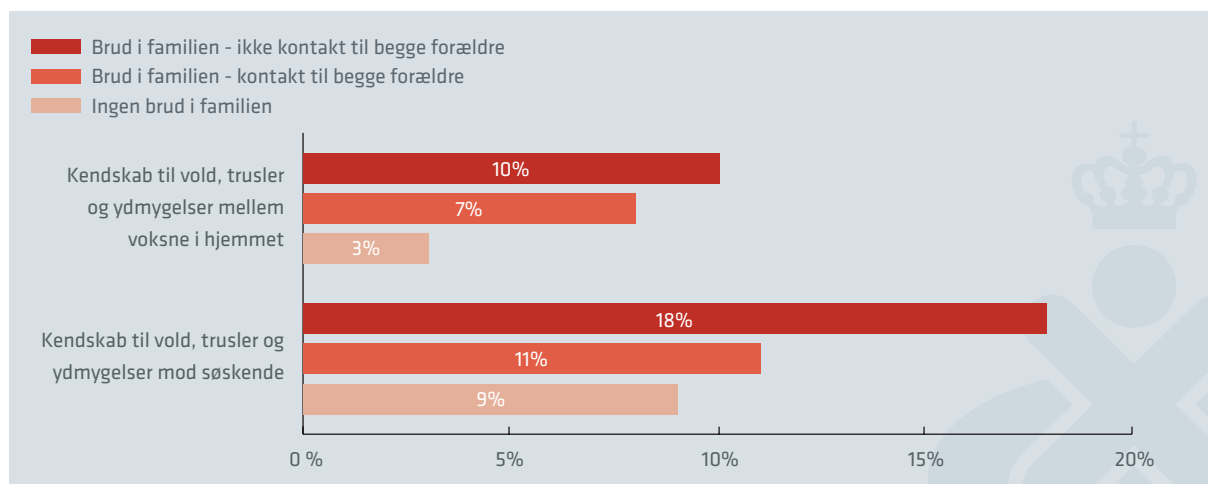
forældre bor sammen. Børn hvis forældre ikke bor sammen har også oftere kendskab til vold, trusler og ydmygelser mod søskende og mellem de voksne i hjemmet. Særlig stor er forskellen, når man ser på de børn, som bor hos én forælder og ikke har kontakt til den anden forælder. Figur 11 viser, at 18 pct. af de børn, der ikke har kontakt til begge forældre, har kendskab til vold og trusler mod søskende, mod 9 pct. af de børn, der bor med begge forældre. Ligesom 10 pct. af børnene, der ikke har kontakt til begge forældre, har kendskab til vold og trusler mellem voksne i hjemmet, mod 3 pct. af de børn, der bor med begge deres forældre.

FAMILIENS ØKONOMISKE SITUATION

Børnerådets undersøgelse blandt 12-13-årige børn viser, at børn, der vurderer, at deres familie har ligeså mange penge som de fleste andre familier, i mindre grad udsættes for vold sammenlignet med andre familier. Som figur 12 viser, udsættes børn fra økonomiske trængte familier markant oftere for vold i hjemmet, dog udsættes børn fra økonomisk velstillede familier også oftere for både fysisk og psykisk vold sammenlignet med børn fra middelklassen. Liggende sammenhæng mellem familiens økonomi og vold i hjemmet er fundet i tidligere omtalte norske undersøgelser (Mossige & Stefansen, 2007).

Undersøgelsen viser også en sammenhæng mellem forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet, og hvorvidt børnene udsættes for psykisk vold og grov vold i hjemmet. 17 pct. af de børn, som kommer fra et hjem, hvor ingen af forældrene er i arbejde, har været udsat for grov vold, sammenlignet med 9 pct. af de børn, hvis forældre begge er i arbejde. Det samme ses i forhold til den psykiske vold, hvor 29 pct. af de børn, hvis forældre ikke er i arbejde, oplever psykisk vold i hjemmet sammenlignet med 16 pct. af de børn, som har forældre i arbejde.

FIGUR 11: BØRN, DER HAR OPLEVET BRUD I FAMILIEN, HAR OFTERE KENDSKAB TIL VOLD MELLEM VOKSNE I HJEMMET OG VOLD MOD SØSKENDE

Antal svar: 3.973

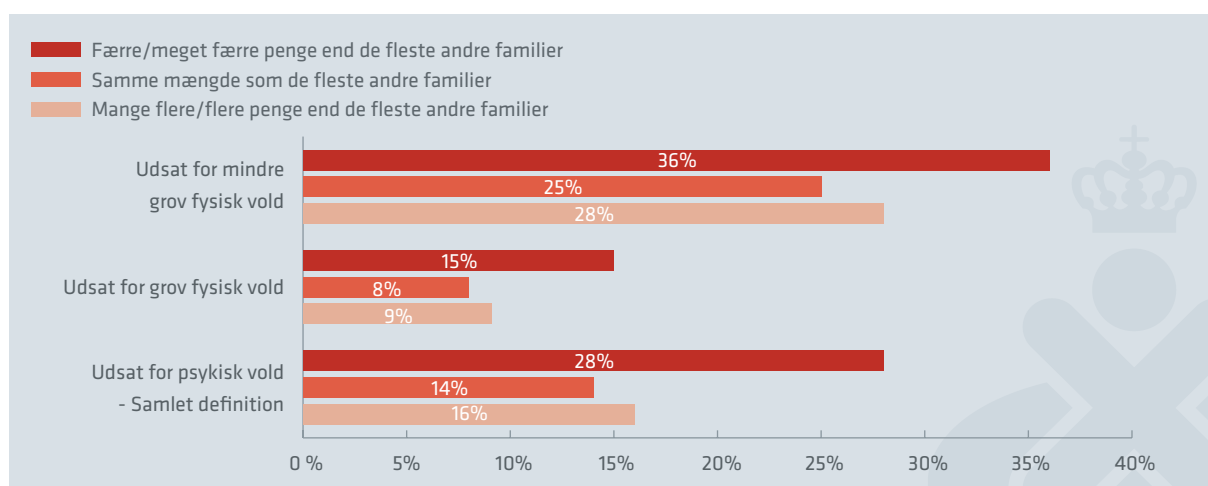
Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) og spørgsmålet: *Hvilke voksne bor du sammen med? Bor du flere steder, så sæt kryds der, hvor du bor det meste af tiden.*

Ingen brud i familien: *'Bor sammen med min mor og far', 'Bor sammen med min mor og mor', 'Bor sammen med min far og far'.*

Brud i familien - kontakt til begge forældre: *'Bor på skift hos mor og far', 'Bor kun hos mor, men kommer hos far', 'Bor kun hos far, men kommer hos mor'.*

Brud i familien - ikke kontakt til begge forældre: *'Bor kun hos mor, og kommer ikke hos far, fx fordi der ingen kontakt er, eller du ikke har en far', 'Bor kun hos far, og kommer ikke hos mor, fx fordi der ingen kontakt er, eller du ikke har en mor'.*

FIGUR 12: BØRN FRA MIDDELKLASSEN UDSÆTTES SJÆLDNERE FOR VOLD I HJEMMET

Antal svar: 3.678

Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) og spørgsmålet: *Tænk på, hvor mange penge din familie har. Og hvor mange penge andre familier i Danmark har. Tror du, at din familie har flere eller færre penge end de fleste andre familier i Danmark?*

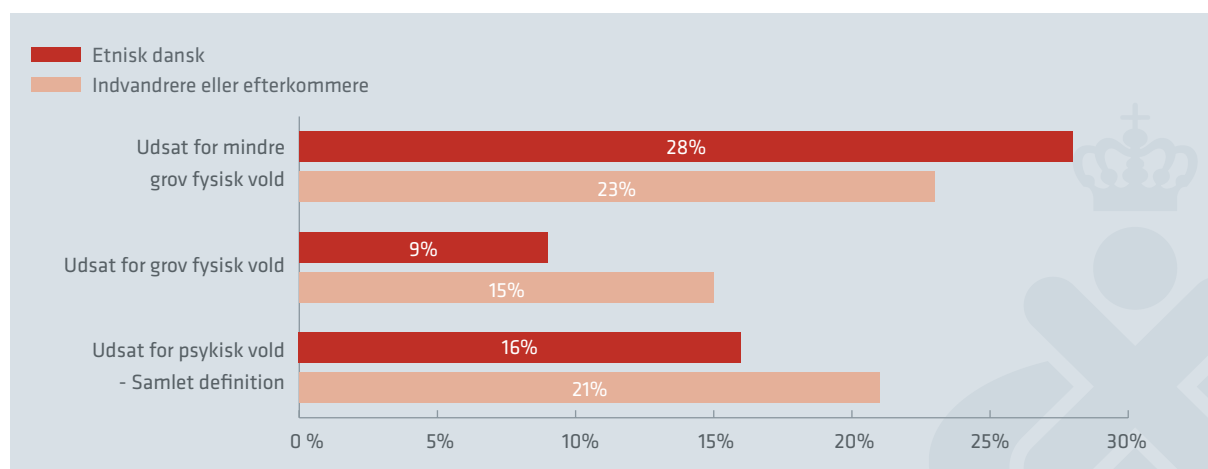
ETNICITET OG VOLD

Ser vi på børnenes etniske baggrund, viser undersøgelsen, at færre børn med anden etnisk baggrund end dansk har været udsat for mindre grov fysisk vold (23 pct.) end børn med dansk baggrund (28 pct.). Billedet ændrer sig, når vi ser på den grove og den psykiske vold. 15 pct. af børnene med anden etnisk baggrund end dansk har været udsat for grov vold i hjemmet sammenlignet med 9 pct. af børnene med etnisk dansk baggrund. Samme tendens ses i forhold til den psykiske vold, hvor mere end hvert femte barn med anden etnisk baggrund har været udsat for psykisk vold sammenlignet med 16 pct. af børnene med etnisk dansk baggrund. Vi ser altså en sammenhæng mellem barnets etnicitet, og hvorvidt det udsættes for vold i hjemmet. Vi kan dog ikke sige, om etniciteten er den bagvedliggende forklaring, eller om fx socioøkonomiske faktorer i højere grad forklarer forskellen.

En undersøgelse blandt elever i 8. klasse foretaget af Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI) viser, at elever med anden etnisk baggrund end dansk er overrepræsenterede i forhold til at have oplevet langvarig vold, hvilket vil sige, at de har levet med vold, siden de gik i 6. klasse eller før (Oldrup m.fl., 2016).

Når vi ser på den gruppe af børn, som har været udsat for fysisk vold gentagne gange, så er børn med etnisk minoritetsbaggrund oftere repræsenteret end børn med etnisk dansk baggrund. Hvor 2,5 pct. af børnene med etnisk dansk baggrund har oplevet fysisk grov vold gentagne gange, så gælder det for 7,1 pct. af børnene med etnisk minoritetsbaggrund. Og hvor 2,1 pct. af børnene med etnisk dansk baggrund har været udsat for både mindre grov og grov vold gentagne gange inden for det seneste år, så gælder det for 5,2 pct. af børnene med etnisk minoritetsbaggrund.

FIGUR 13: BØRN MED ETNISK MINORITETSBAAGGRUND UDSÆTTES SJÆLDNERE FOR MINDRE GROV VOLD, MEN OFTERE FOR GROV VOLD OG PSYKISK VOLD

Antal svar: 3.898

Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) og spørgsmålene: *I hvilket land er du/din mor/din far født?*

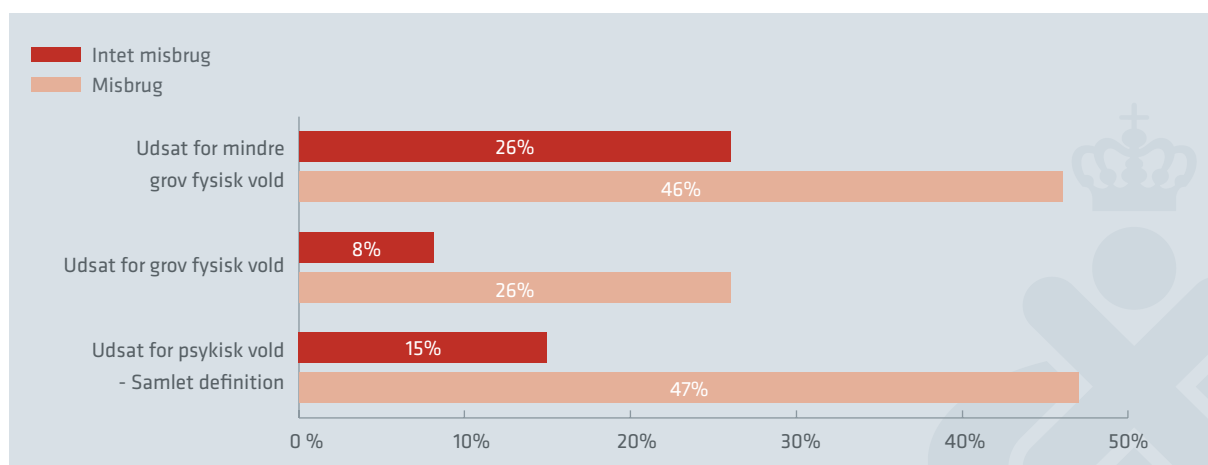
Efterfølgende er børnene kategoriseret i følgende grupper: Dansk baggrund: Barnet er selv født i Danmark, og min. en forælder er født i Danmark. Indvandrere: Barnet er selv født i udlandet, og begge forældre er udlændinge. Efterkommere: Barnet er selv født i Danmark, begge forældre er født i udlandet.

MISBRUG I HJEMMET

Forskning har tidligere påvist, at børn, som vokser op i familier med alkoholmisbrug, har større risiko for at være udsat for vold i hjemmet (Christoffersen & Soothill, 2003). I undersøgelsen ses en tydelig sammenhæng mellem forældrenes misbrug af alkohol eller stoffer, og hvorvidt barnet oplever vold i familien. Vi har bedt børnene forholde sig til, hvorvidt

de oplever, at deres mor eller far inden for de sidste 12 måneder har drukket for meget alkohol, samt hvorvidt de har haft et misbrug af stoffer. 5,3 pct. af børnene har angivet, at de oplever en form for misbrug i hjemmet. 4,8 pct. af børnene oplever, at en af deres forældre har drukket for meget alkohol, mens 0,8 pct. oplever, at der er et stofmisbrug i hjemmet.

FIGUR 14: BØRN, SOM OPLEVER MISBRUG HOS FORÆLDRE, UDSÆTTES MARKANT OFTERE FOR VOLD I HJEMMET

Antal svar: 3.963

Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) og spørgsmålene om misbrug: *Tænk på, det seneste år. Har du oplevet, at din mor/far har drukket/drikker for meget alkohol? Tænk på, det seneste år. Har din mor/far eller har hun/han haft et misbrug af stoffer?*

Mikkel på 13 år fortæller, hvordan hans fars alkoholmisbrug gik ud over Mikkel og hans lillebror: "Altså min far, han er eller har været alkoholiker for nogle år siden, og så var han meget voldelig. Hvis mig og min lillebror var oppe at skændes, så kunne han godt finde på at tage bordet eller et eller andet og bare kaste

det. Og på et tidspunkt, da jeg var mindre, kunne han også godt finde på at kaste en klods efter mig, fordi han var mega sur. Nu drikker han ikke mere, så han kan meget bedre styre sit temperament end før. Tidligere skulle der ikke særlig meget til, før han tændte fuldstændig af."

BØRN MED ADHD, AUTISME, ASPERGERS MV. UDSÆTTES OFTERE FOR PSYKISK VOLD OG GROV FYSISK VOLD

I en ny undersøgelse om vold og seksuelle overgreb fra Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI) belyses forskellige risikofaktorer, for at børn bliver udsat for vold og seksuelle overgreb, baseret på registerdata fra sager, hvor der er faldet dom. Undersøgelsen viste en sammenhæng mellem det at blive udsat for vold og have ADHD (Oldrup m.fl. 2016). I Børnerådets undersøgelse har børnene kunne angive, om de har en diagnose, såsom ADHD, autisme, angst eller andet. 7 pct. af børnene har angivet en diagnose. 2,6 pct. af børnene har angivet, at de har ADHD, ADD, Aspergers, Autism, OCD eller Tourette. Undersøgelsen viser, at denne gruppe af børn i langt højere grad udsættes for grov fysisk vold (19 pct.) og psykisk vold (28 pct.) end børn, der ikke har angivet en diagnose.

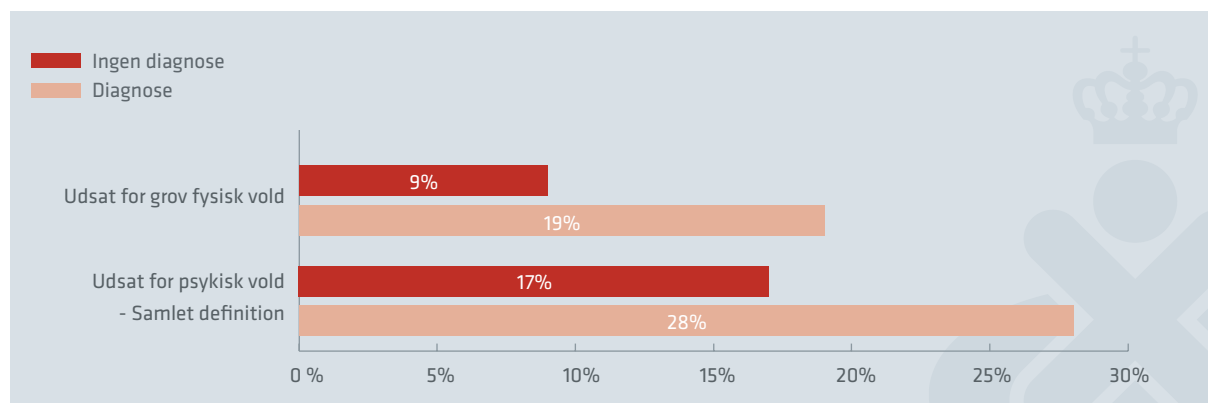
En dreng på 14 år svarer i spørgeskemaet på, hvorfor han bliver udsat for vold fra voksne i hjemmet:

”Fordi jeg ikke kan finde ud af at gøre specifikke ting, som at sidde stille, koncentrere mig, matematik etc. Mest bare fordi jeg ikke er specielt klog ligesom andre på min alder.”

Kaya og William på 13 år forklarer, hvordan volden kan opstå, hvis forældrene ikke magter forælderrollen og hverdagen med et barn med ADHD, men at det bestemt ikke er en undskyldning for at ty til vold:

”Jeg har selv en fætter med ADHD, og det er ikke det nemmeste. Han er hele tiden oppe at køre. Jeg kan godt forestille mig, at det er en stresset hverdag, og at forældrene så bliver sure og så slår ham,” siger Kaya. William understreger: ”Men det er stadig ikke en god grund til at slå børn.”

FIGUR 15: BØRN MED DIAGNOSE ER OFTERE UDSAT FOR GROV FYSISK OG PSYKISK VOLD

Antal svar: 3.973

Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) og spørgsmålet: *Har du en diagnose? Det kan fx være ADHD, autisme, angst eller andet.*

Følgende diagnoser medtaget: ADHD, ADD, Autism, Aspergers, OCD, Tourette.

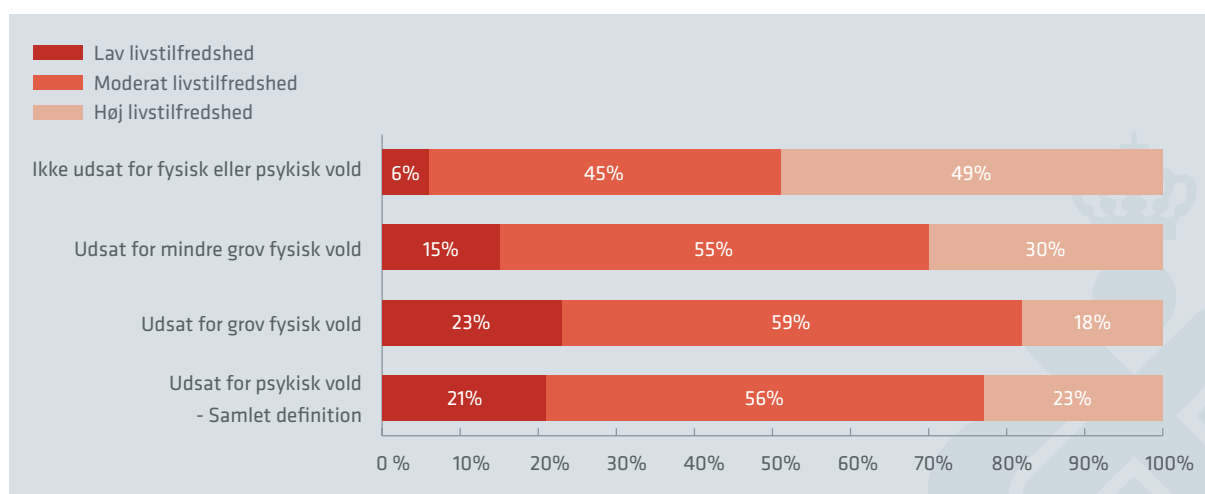
OBS: ingen statistisk signifikant forskel på ingen diagnose/diagnose i forhold til om barnet har været udsat for mindre grov fysisk vold.

TRIVSEL

I det følgende er der fokus på, hvordan børn, der udsættes for vold i hjemmet, trives sammenlignet med andre børn. Undersøgelsen viser, at børn, som har været udsat for fysisk eller psykisk vold, har lavere livstilfredshed end andre børn. Som det fremgår af

figur 16, angiver hvert femte barn, som har været udsat for psykisk vold, lav livstilfredshed. Det samme ses for 23 pct. af de børn, som har været udsat for grov vold i hjemmet. Til sammenligning angiver kun 6 pct. af de børn, som ikke har oplevet vold i hjemmet, at de har lav livstilfredshed.

FIGUR 16: BØRN UDSAT FOR FYSISK OG PSYKISK VOLD HAR LAVERE LIVSTILFREDSHED END ANDRE BØRN

Antal svar: 3.973

Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) og spørgsmålet: *Her er en skala. 10 betyder 'det bedst mulige liv for dig', og 0 betyder 'det værst mulige liv for dig'. Hvor synes du selv, du er for tiden?*

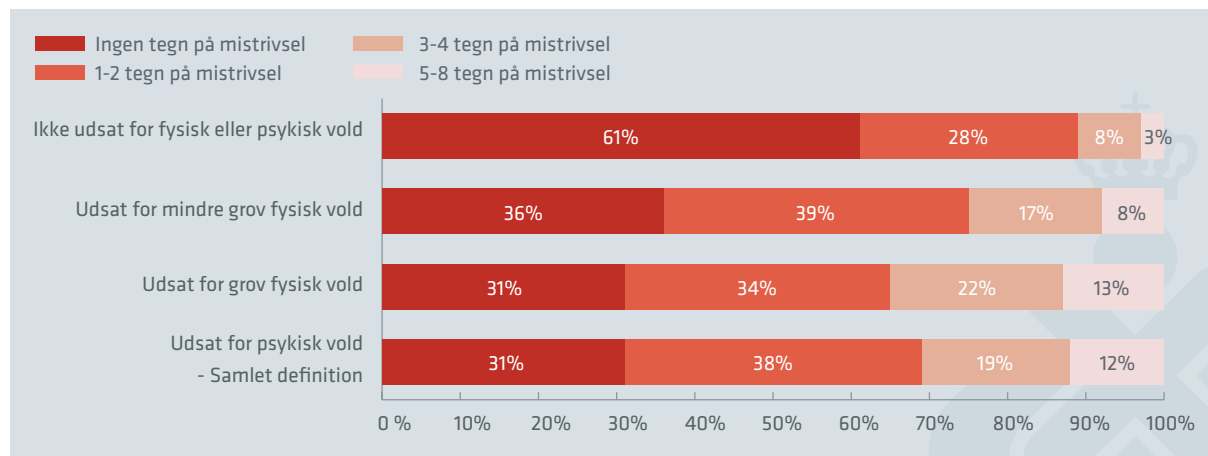
Værdierne 0-5 betegnes som 'lav livstilfredshed', 6-8 som 'moderat livstilfredshed' og 9-10 som 'høj livstilfredshed' (Jakobsen m.fl., 2015).

PSYKISK OG FYSISK MISTRIVSEL

De 12-13-årige er i spørgeskemaet blevet spurgt om, hvordan de psykisk og fysisk trives – eller mistrives. De psykiske former for mistrivsel indebærer blandt andet at være ked af det eller nervøs, mens de fysiske former for mistrivsel blandt andet handler om at have hovedpine, mavepine eller svært ved at falde i søvn. Figur 17 viser, at børn, der har været udsat for fysisk eller psykisk vold, oplever langt flere former

for mistrivsel end andre børn. Fx oplever 13 pct. af de børn, som har været udsat for grov fysisk vold, fem til otte former for mistrivsel. For de børn, som har været udsat for psykisk vold, gælder det for 12 pct., mens det samme gælder for 3 pct. af de børn, som ikke har oplevet nogen form for vold. De børn, som oplever psykisk vold i hjemmet, mistrives dermed i næsten lige så høj grad som de børn, der oplever fysisk grov vold.

FIGUR 17: BØRN, SOM HAR OPLEVET VOLD I HJEMMET, HAR FLERE TEGN PÅ FYSISK OG PSYKISK MISTRIVSEL

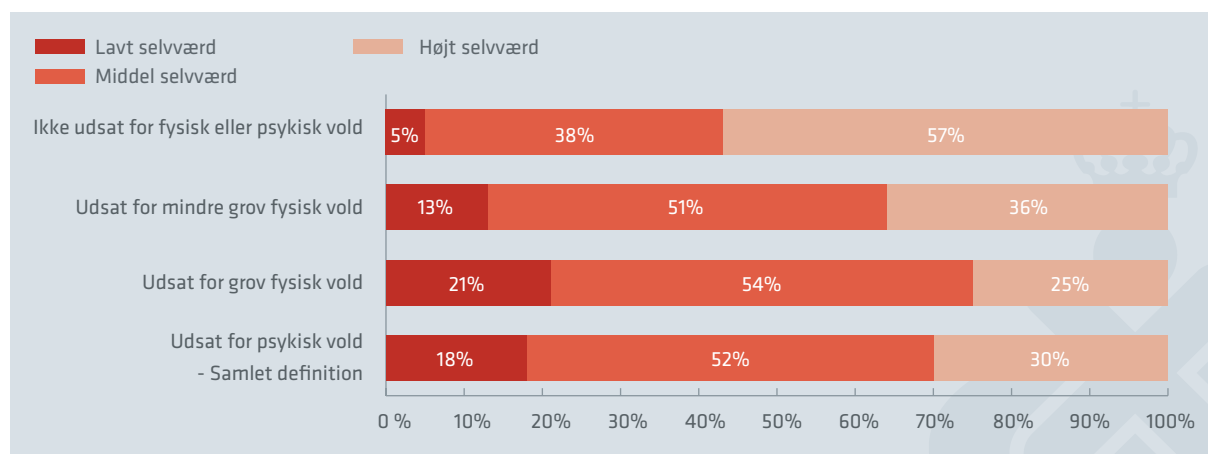
Antal svar: 3.973

Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) og spørgsmålene: *Tænk på de sidste seks måneder. Hvor ofte har du [haft hovedpine, haft mavepine, haft ondt i ryggen, været ked af det, været irriteret/i dårligt humør, været nervøs, haft svært ved at falde i søvn, været svimmel]?* De viste procentangivelser afspejler andelen af børn, der i spørgeskemaet har svaret 'næsten hver dag' eller 'mere end en gang om ugen' til de otte former for mistrivsel. De andre svarmuligheder var: 'næsten hver uge', 'næsten hver måned' og 'sjældent eller aldrig'.

Et andet perspektiv på børnenes trivsel er deres følelse af selvværd. Her viser undersøgelsen, at langt flere børn, som har været udsat for vold, oplever at have dårligt selvværd (13-21 pct.) sammenlignet med de børn, som ikke har været udsat for nogen former

for vold (5 pct.). Igen viser undersøgelsen, at de børn, som har været udsat for psykisk vold i hjemmet, ligger på niveau med de børn, som har oplevet grov fysisk vold.

FIGUR 18: BØRN UDSAT FOR VOLD I HJEMMET, HAR LAVERE SELVVÆRD

Figuren illustrerer et kryds mellem besvarelserne på de forskellige former for vold (jf. boks 1) samt fire spørgsmål om selvværd. Se metodeafsnit for uddybning af selvværdsmaal.

Undersøgelsen viser også, at børn, der har oplevet vold i hjemmet, i højere grad end andre børn føler sig ensomme. Fx føler 9,4 pct. af de børn, der har været udsat for psykisk vold, sig altid eller tit ensomme sammenlignet med 3 pct. af de børn, som ikke har været udsat for vold.

HAR DU VÆRET UDSAT FOR VOLD FRA EN VOKSEN DERHJEMME?

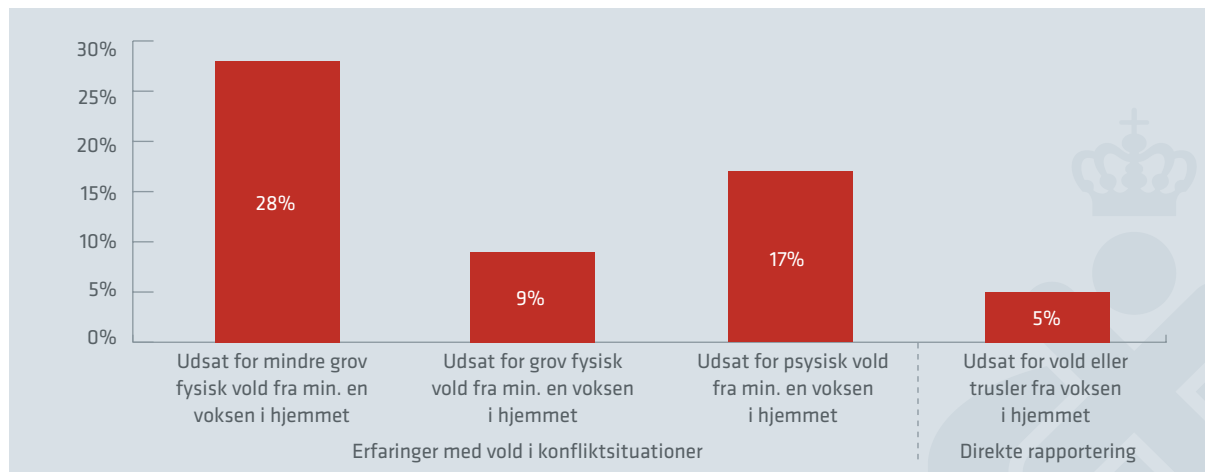
Udover at spørge til, hvordan forældre typisk handler ved uenighed i hjemmet, har vi også spurgt barnet direkte, om det har været udsat for vold i hjemmet. De to forskellige måder at spørge til børnenes personlige erfaring med vold i hjemmet viser meget forskellige resultater. Når vi spørger direkte til, hvorvidt barnet har været udsat for vold i hjemmet, svarer 5 pct. af de 12-13-årige, at de har været udsat for vold eller trusler fra de voksne derhjemme. Det er altså langt færre børn, end vi afdækker, når vi spørger til, hvordan voksne reagerer over for barnet i en konflikt.

Ser vi nærmere på de 5 pct., som direkte adspurgt fortæller, at de har været udsat for vold fra voksne derhjemme, er der sammenfald mellem dem og de

børn, der svarer bekræftende på at have oplevet de definitioner af vold, vi har brugt i spørgeskemaet (jf. boks 1). 90 pct. af børnene, som direkte adspurgt svarer, at de har været udsat for vold, har oplevet en af de negative reaktioner fra forældrene, som vi definerer som fysisk og psykisk vold. Der er altså 10 pct. af den gruppe af børn, som selv rapporterer om vold i hjemmet, som ikke falder ind under vores definitioner af fysisk og psykisk vold. En mulig forklaring er, at denne gruppe børn har været udsat for andre former for vold, end vi spørger ind til i spørgeskemaet. Fx skriver en pige på 13 år om en voldsom episode med sin far: "Han var sur på mig, fordi jeg ikke vidste, hvilken opgave jeg havde fået for. Så han blev sur og sagde, jeg skulle gå ud i bilen. Han tændte for bilen og satte farten op og bremsede hårdt op, så jeg røg frem til ruden og tilbage i sædet. Det gjorde han flere gange, og så råbte han højt af mig. Så kørte han mig hjem, og så løb jeg væk."

En pige på 12 år beskriver ligeledes en situation med sin far, som falder uden for de former for vold, børnene er blevet spurgt ind til i spørgeskemaet: "Vi skulle til at bage en kage til min fars kæreste, og så virkede vægten ikke, og så kastede han den hen mod mig."

FIGUR 19: FÆRRE BØRN FORTÆLLER, AT DE HAR VÆRET UDSAT FOR VOLD, NÅR DER SPØRGES DIREKTE

Antal svar: 3.973. Se boks 1 for definitionerne af vold. Direkte rapportering: *Tænk tilbage på det seneste år. Har du oplevet, at en af de voksne derhjemme har truet dig med vold eller udsat dig for vold (fx rusket, slået, sparket eller gjort noget andet voldsomt)?*

Til spørgsmålet om, hvorfor børnene tror, at de blev truet med vold eller udsat for vold af de voksne derhjemme, beskriver nogle børn den form for affektive vold, altså den følelseladede vold, som ikke nødvendigvis opstår ved en direkte konflikt mellem barn og forældre. En pige på 13 år skriver, at hendes fars temperament førte til vold: "Min far var meget vred og havde brug for at slå på nogen." En pige på 12 år skriver: "Fordi min far var stresset på arbejdet," og en dreng på 12 år fortæller, at han blev udsat for vold fordi: "Min far var træt, og jeg stod i vejen."

EN TREDJEDEL AF BØRNE NE HAR FORTALT OM VOLDEN TIL ANDRE

De 5 pct. af børnene, som har svaret bekræftende på, at de har været udsat for vold eller trusler fra de voksne derhjemme, ved den direkte rapportering, er også blevet spurgt om, hvorvidt de har fortalt om volden og har søgt hjælp.

32 pct. svarer, at de har fortalt om volden til nogen, 44 pct. svarer, at de ikke har fortalt det videre, og 24 pct. svarer 'ved ikke'/'kan ikke huske'. De fleste børn har altså ikke fortalt om volden til andre.

En undersøgelse fra 2015 i Børnerådets tidligere Børne- og Ungepanel blandt unge i 8. klasse viser samme tendens: Under halvdelen af de unge, som angav at have haft behov for hjælp, i forbindelse med at de selv en ven eller et familiemedlem blev udsat for vold i hjemmet, opsøgte hjælp (Børnerådet 4/15). Der kan være mange grunde til, at børnene ikke har fortalt om volden. Én forklaring kan være, at børnene ikke kender til en virkelighed uden vold i hjemmet, fx svarer en pige på 13 år, til spørgsmålet om hvorfor hun tror, at hun udsættes for vold og trusler: "Sådan er det i min familie."

Figur 20 viser, at af de børn, der ikke har fortalt om volden, svarer 41 pct., at de ikke synes, det er nødvendigt at tale med andre om volden. En mulig forklaring på, hvorfor så mange børn ikke synes, det er nødvendigt at fortælle om volden, er, at de vender årsagen indad og fortæller, at det er, fordi de ikke hører efter, eller fordi de gør noget forkert. En dreng

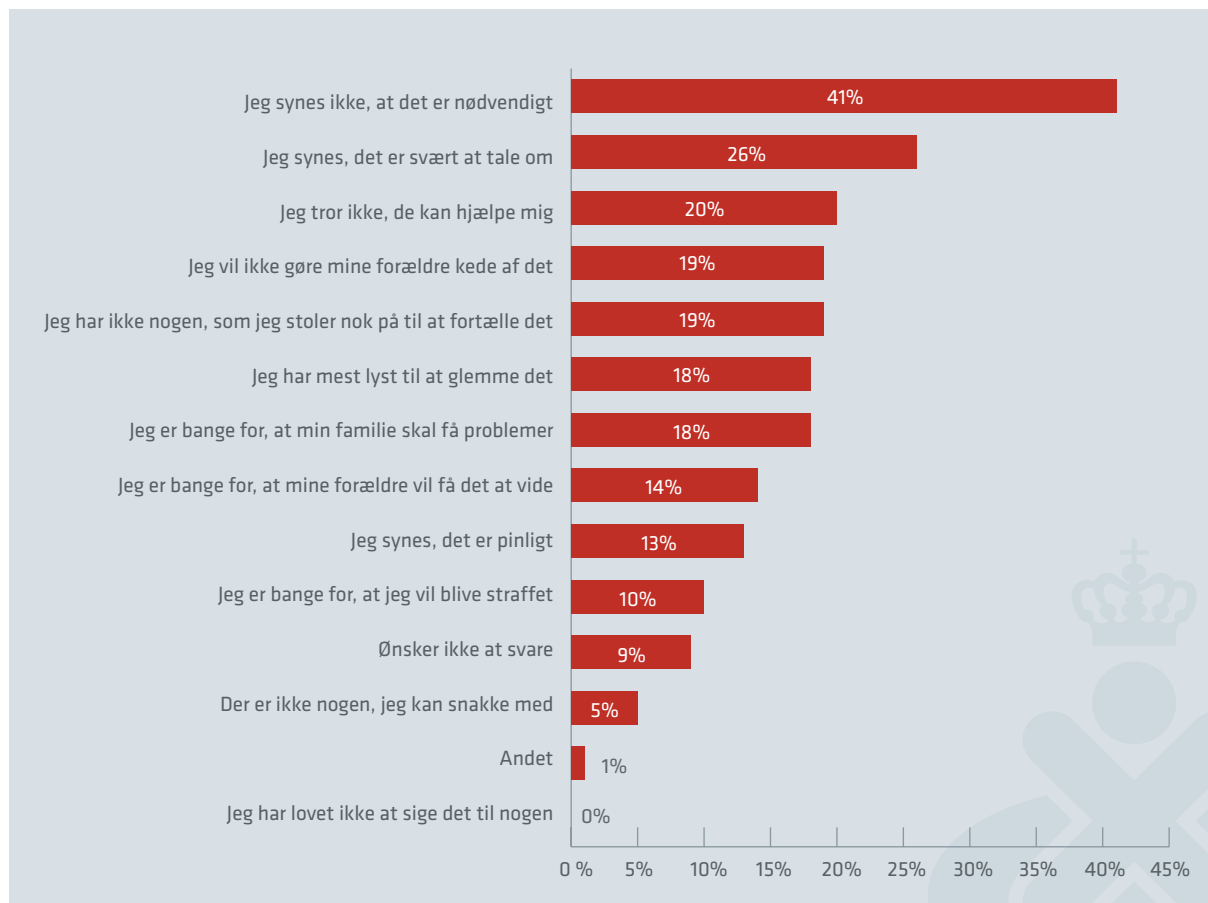
på 14 år skriver: "Jeg har vel gjort en fejl eller noget dumt, ellers ville han jo ikke ruske i mig." Som svar på, hvorfor børnene tror, at de er blevet udsat for vold, skriver andre børn: "Hvis vi ikke gør vores pligter ordentligt," "Jeg var ikke så sød i sproget over for dem," og "Fordi jeg taler, før jeg tænker."

26 pct. har angivet, at de ikke har talt med andre, fordi det er svært at tale om. Børnenes svar peger på, at det at blive udsat for vold, er forbundet med tabu, hvilket begrænser børn i at få fortalt om volden og søgt hjælp. Lea på 12 år fortæller, hvordan hun frygter, at venner og veninder ville holde sig fra hendes hjem, hvis de kendte til volden: "Jeg ville have det som om, der ikke var nogen, der ville komme med hjem til mig, fordi de ville være bange for at blive slået. Så ville jeg på en måde skamme mig over det og blive flov."

Det kan også give barnet og dets familie et dårligt ry, mener Karl og Selma på 12 år, hvis et barn fortæller, at han eller hun bliver slået derhjemme: "Det vil skabe et dårligt billede af deres familie. Man vil ikke have, at de går rundt og tænker 'nå, det er hende der, som har en dårlig familie,'" siger Karl. Da interviewereren spørger, om man så hellere vil leve med volden, svarer Karl ja. Selma tilføjer: "Måske det også er lidt pinligt, for så kan det være, at ens venner tror, man har gjort noget virkelig slemt, hvis de slår en."

Hvert femte barn angiver, at årsagen til, at barnet ikke har fortalt om volden derhjemme er, at barnet ikke tror, nogen kan hjælpe. Dette kunne tyde på, at der er et behov for mere oplysning til børn og unge om, at der faktisk er muligheder for at få hjælp og støtte til både barnet og de voldsudøvende forældre, samt hvor de kan finde denne.

FIGUR 20: ÅRSAGER TIL, AT BARNET IKKE FORTALTE OM VOLDEN TIL NOGEN

Antal svar: 80

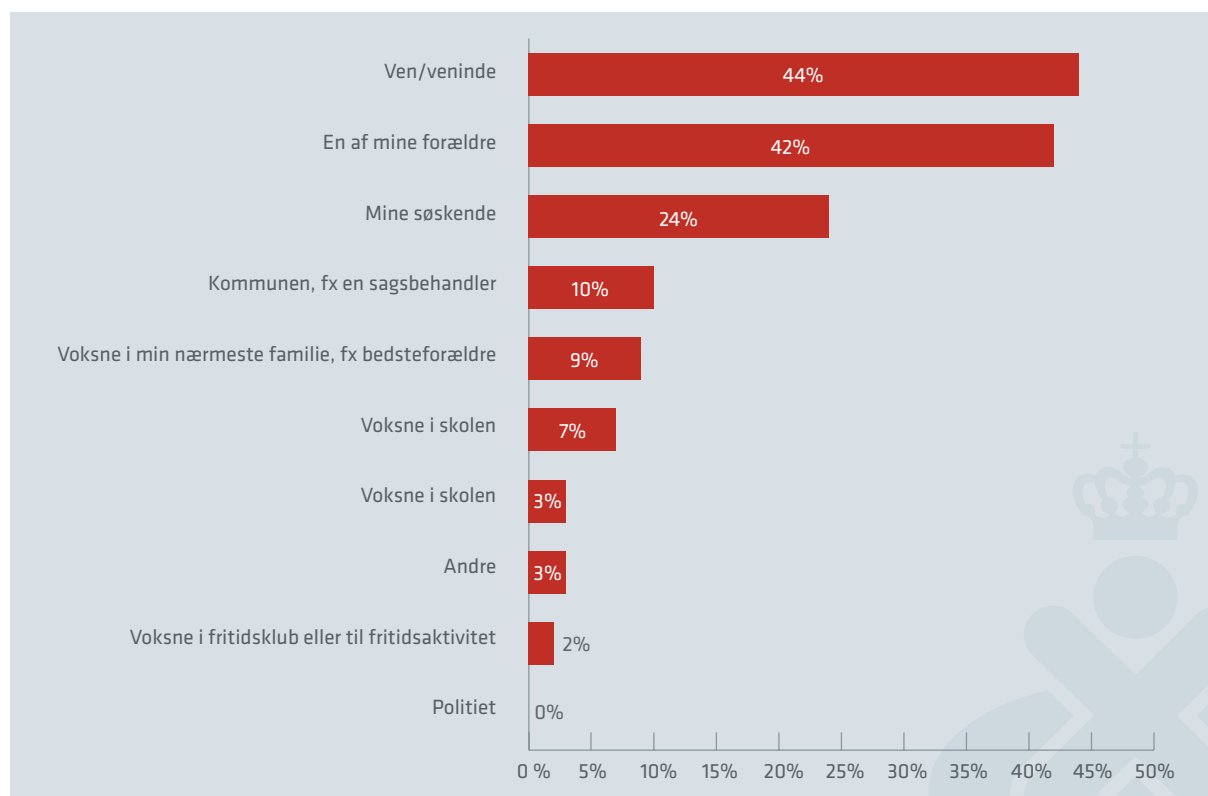
Spørgsmål: *Hvorfor har du ikke fortalt det til nogen? (sæt gerne flere krydser)*

Måske det også er lidt pinligt, for så kan det være, at ens venner tror, man har gjort noget virkelig slemt, hvis de slår en.

SELMA 12 ÅR

FIGUR 21: HVEM HAR BARNET FORTALT OM VOLDEN TIL?

Antal svar: 59

Spørgsmål: Har du fortalt det til nogen af følgende personer? (sæt gerne flere kryds)

FLEST BØRN HAR FORTALT OM VOLDEN TIL JÆVNALDRENDE

44 pct. af de børn, som har fortalt andre om den vold eller de trusler, de er blevet udsat for, har fortalt det til venner eller veninder. Samme tendens viser SFI's undersøgelse blandt unge i 8. klasse, hvor de fleste unge ligeledes har fortalt om volden til jævnaldrende og altså ikke til en voksen (Oldrup m.fl. 2016).

42 pct. af børnene har fortalt om volden til den anden forælder. Kun 7 pct. har fortalt om volden til en lærer i skolen, og endnu færre har betroet sig til voksne i fritidsklub eller til fritidsaktivitet (2 pct.)

59 pct. af de børn, som har fortalt om volden, fortæller, at de fik hjælp af personen. De fleste børn har fået hjælp fra den anden forælder (51 pct.),

venner (37 pct.), søskende (20 pct.) samt fra kommunen (15 pct.)

En pige på 13 år fortæller, hvordan hun fik hjælp af kommunen: "De hjalp mig igennem en retssag, som jeg havde det psykisk svært med."

6 pct. har fået hjælp ved at fortælle om volden til venners forældre. En pige på 12 år fortæller, hvordan hun har fortalt om volden til en venindes mor, som har lovet at hjælpe, hvis volden fortsætter: "Hun sagde, at næste gang det skete, så skulle jeg ringe til min mor eller til hende og sige, at hun skal komme og hente mig, og det vil hun gøre." En anden pige på 13 år beskriver samme form for aftale med en venindes mor: "De talte med mig og sagde, jeg altid kunne komme til dem, og sagde, hvad jeg kunne gøre næste gang."

METODE

HVORDAN HAR VI LAVET UNDERSØGELSEN?

Analyserne er baseret på data fra første undersøgelse i Børnerådets nuværende Børne- og Ungepanel og på en række interviews med børn i samme aldersgruppe som panelet. Undersøgelsen er blevet fagligt kvalificeret af en følgegruppe med repræsentanter fra praksis og forskning, der på to møder har bidraget med input til perspektiver og nuancer på det overordnede tema 'vold i hjemmet'.

BØRNE- OG UNGEPANELET

Panelet er etableret ved en simpel tilfældig stikprøve foretaget med hjælp fra Danmarks Pædagogiske Universitet og består af 5.047 7.-klasses-elever fordelt på 233 skoler i hele landet. 4.039 børn har gennemført hele spørgeskemaet om vold i hjemmet, hvilket giver en svarprocent på 80. På skoleniveau har 221 skoler deltaget, hvilket giver en svarprocenten på 95.

BORTFALD VED ETABLERING AF PANELET

500 skoler blev udtrukket til at deltage i panelet¹. Heraf er 261 skoler udgået, hvilket svarer til 52,2 pct. 56 af skolerne i udtrukket (11,2 pct.) havde ikke en syvende klasse, da de blev indbudt til at deltage i panelet, enten fordi skolen var et 10. klassecenter eller ikke havde en udskolingsdel. Disse skoler er dog inkluderet i beregningerne af bortfaldet. Bortfaldet er opgjort i forhold til skoletype og geografisk placering af skolerne. Der er ikke voldsomme udsving i forhold til bortfaldet på tværs af skoletype og regioner, hvilket betyder, at stikprøven ikke er blevet skævvredet ved bortfald.

INDSAMLING AF DATA

Undersøgelsen 'Vold i hjemmet' er den første undersøgelse i det nyetablerede Børne- og Ungepanel. Data er indsamlet i august/september 2016 via elektroniske spørgeskemaer. Spørgeskemaerne blev besvaret i klassen med læreren som facilitator. Spørgeskemaerne var udstyret med oplæsningsfunktion af både spørgsmål og svarkategorier.

1 Ud af stikprøven på 500 skoler blev seks skoler frasorteret, da de ikke længere eksisterede. Det betyder, at stikprøven reelt er på 494 skoler, hvoraf 233 skoler er en del af panelet, mens 261 skoler er udgået.

BEREDSKAB I FORBINDELSE MED UNDERSØGELSEN

Vold i hjemmet er et både svært og tabubelagt emne. Derfor har Børnerådet været særligt opmærksom på at forberede både lærere og de deltagende børn på besvarelsen og eventuelle efterfølgende reaktioner. Fx har vi sendt materiale til lærerne om undervisningsforløb og forskellige måder at tale med børn og unge om emnet. Emnet er naturligvis særligt følsomt for de børn og unge, som selv har oplevet psykisk eller fysisk vold i hjemmet, og som i spørgeskemaet bliver spurgt til en række forhold om disse oplevelser. Derfor har Børnerådet ligeledes gjort meget ud af at anvise handlemuligheder samt muligheder for hjælp og støtte. Både direkte til de deltagende børn som afslutning på spørgeskemaet og til lærerne som en opfordring til at være særligt opmærksomme på reaktioner og på deres skærpede underretningsspligt.

REPRÆSENTATIVITET

Undersøgelsen er repræsentativ, hvis sammensætningen af de deltagende børn afspejler den samlede population af 7.-klasser på landsplan². I nedenstående tabel ses en opgørelse, hvor analyseudvalget, det vil sige de børn, som deltager i undersøgelsen, sammenlignes med populationen i forhold til køn, alder, skoletype, etnicitet og geografi. Tallene for hele populationen er fundet i Danmarks Statistiks statistikbank (Danmarks Statistik, 2016).

Overordnet set er undersøgelsens analyseudvalg forholdsvis repræsentativt på de opstillede parametre. På to parametre overstiger forskellen mellem analyseudvalg og population 5 procentpoint, hvilket betyder, at man skal have disse forskelle for øje i de videre analyser.

2 Panelet består af skoleklasser fra folkeskoler samt privat- og friskoler. Børn, som går i specialklasser på folkeskoler og privat- og friskoler, indgår dog ikke som respondenter i undersøgelsen. Børn i specialklasser på folkeskoler og privat- og friskoler er derfor også udeladt, når andelen for den samlede population angives.

		7. klasse	
		Analyseudvalg	Population
Køn	Drenge	49,91 pct.	50,58 pct.
	Piger	50,09 pct.	49,42 pct.
Alder		12,84 år	12,90 år
Skoletype	Folkeskole	72,47 pct.	79,59 pct.
	Privatskole eller friskole	27,53 pct.	20,41 pct.
Etnicitet	Etnisk dansk	90,64 pct.	88,74 pct.
	Anden etnisk baggrund end dansk	9,36 pct.	11,26 pct.
Regioner	Hovedstaden	25,18 pct.	29,13 pct.
	Sjælland	13,84 pct.	15,21 pct.
	Syddanmark	27,21 pct.	22,04 pct.
	Midtjylland	20,82 pct.	23,83 pct.
	Nordjylland	12,95 pct.	9,79 pct.
Kommunetyper ¹	Yderkommune	8,76 pct.	8,39 pct.
	Landkommune	30,63 pct.	28,13 pct.
	Mellemkommune	14,34 pct.	16,69 pct.
	Bykommune	46,27 pct.	46,79 pct.

1 Kommunetypifikationen er hentet fra en analyse foretaget af Danmarks Jordbrugsforskning. Karakteristikken er baseret på kommunens andel af befolkning, arbejdspladser, uddannede og landbrugsareal mv. (Kristensen et al., 2007).

STATISTISKE TESTS AF REPRÆSENTATIVITETEN

Forskellene mellem analyseudvalg og population er testet statistisk ved hjælp af en t-test ($p < 0,05$).

Blandt de 4.039 elever, der har besvaret spørgeskemaet, er der 2.016 drenge (49,1 pct.) og 2.023 piger (50,1 pct.). På landsplan er kønsfordelingen i 7. klasse således, at 50,6 pct. er drenge, og 49,4 pct. er piger. En t-test viser, at der ikke er en statistisk signifikant forskel i kønsfordelingen mellem analyseudvalget og hele populationen på et 5 pct. signifikansniveau. Vores spørgeskemaundersøgelse er derfor repræsentativ i forhold til fordelingen af køn.

Gennemsnitsalderen i undersøgelsen er lidt lavere (12,84 år) end i 7. klasse på landsplan (12,90 år), og denne forskel er statistisk signifikant.

I forhold til børnenes etnicitet har vi i spørgeskemaundersøgelsen spurgt ind til, hvorvidt barnet er født i Danmark eller i et andet land, samt hvor barnets forældre er født. Herudfra kan vi definere, hvorvidt børnene har dansk baggrund eller er indvandrere eller efterkommere³. Er børnene indvandrere eller efterkommere, defineres de som med anden etnisk baggrund end dansk. 90,6 pct. af børnene i analyseudvalget har etnisk dansk baggrund, mens 9,4 pct.

3 I analyserne benytter vi definitionen af etnicitet fra Danmarks Statistik. Dog kender vi ikke til barnets og forældrenes statsborgerskab, så kategoriseringen sker ud fra viden om fødeland. Dansk baggrund: Barnet er selv født i Danmark og min. en forælder er født i Danmark
Indvandrere: Barnet er selv født i udlandet, og begge forældre er udlændinge.
Efterkommere: Barnet er selv født i Danmark, begge forældre er født i udlandet.

af børnene har anden etnisk baggrund end dansk. I populationen er fordelingen således, at 88,7 pct. af børnene har etnisk dansk baggrund, mens 11,3 pct. af børnene i 7. klasse har anden etnisk baggrund. Andelen af børn med anden etnisk baggrund end dansk i analyseudvalget er således lidt lavere end andelen i populationen, og denne forskel er statistisk signifikant.

I forhold til skoletype går 72,5 pct. af børnene i analyseudvalget på en folkeskole, mens 27,5 pct. går på privat- eller friskole. Ser vi på hele populationen af 7.-klasser, så er fordelingen således, at 79,6 pct. går i folkeskole, mens 20,4 pct. går i privat- eller friskole. I vores analyseudvalg er der således en større andel af elever fra privat- og friskoler end i populationen. Forskellen er statistisk signifikant.

Endelig har vi kigget nærmere på, hvordan skolerne er geografisk placerede. Hertil kan det bemærkes, at andelen af børn fra region Syddanmark er en smule overrepræsenterede i analyseudvalget (27,2 pct.) sammenlignet med populationen (22 pct.). Forskellen er statistisk signifikant.

KVANTITATIV ANALYSEDEL

Alle sammenhænge, som indgår i analyserne er testet ved hjælp af chi²-test. Kun statistisk signifikante sammenhænge ($p < 0,05$) indgår og omtales i analyserne.

Tal og grafer er som udgangspunkt ikke angivet med decimaler, medmindre det viser væsentlige nuancer. Derfor forekommer begge udgaver i ovenstående analyse.

FYSISK OG PSYKISK VOLD I HJEMMET

I undersøgelsen måles vold på to forskellige måder. Dels undersøger vi den fysiske og psykiske vold, som børn udsættes for som følge af en konflikt mellem barnet og den voksne i hjemmet, eller som barnet har kendskab til foregår mellem de voksne eller andre børn i hjemmet. Dels inddrager vi den selvrapporterede vold, som barnet angiver, når man spørger direkte (se boks 2). I analysen benyttes den konflik-

trelaterede vold, medmindre andet er angivet.

ERFARINGER MED VOLD I KONFLIKTSITUATIONER

Til at måle, hvorvidt et barn er udsat for fysisk og psykisk vold i hjemmet, har vi benyttet det internationalt anerkendte mål *Conflict Tactics Scale* (CTS) (Strauss m.fl., 1998). Ved denne form for måling bliver der spurgt ind til, hvilke reaktioner barnet oplever fra henholdsvis mor, far, stedmor og stedfar, når der opstår en uenighed mellem barnet og den voksne. Inspireret af Det Nationale Forskningscenter for Velfærds (SFI) oversættelse af CTS til dansk har vi spurgt til følgende mulige reaktioner fra den voksne. Herunder ses eksemplet, hvor der spørges til reaktioner fra mor:

"Tænk tilbage på det seneste år. Har du oplevet, at din mor har gjort følgende, når I var uenige?"

- Hun har snakket med mig om det
- Hun har råbt ad mig
- Hun har ikke talt til mig i flere dage
- Hun har grædt
- Hun har kaldt mig noget, som gør mig ked af det (fx dum, doven, grim)
- Hun har vist mig, at hun ikke synes, at jeg er noget værd
- Hun har truet med at smide mig ud hjemmefra
- Hun har truet mig med noget voldsomt
- Hun har kastet med og ødelagt ting
- Hun har ødelagt nogle af mine ting
- Hun har skubbet og rusket mig
- Hun har nevet mig (fx i armen)
- Hun har revet mig i håret
- Hun har slået mig med flad hånd
- Hun har slået mig med knyttet hånd
- Hun har slået mig med en ting (fx bøjle, sko)
- Hun har sparket mig
- Hun har udsat mig for noget andet voldsomt.

Barnet har haft følgende svarmuligheder: 'Nej, aldrig', 'Ja én gang', 'Ja, flere gange', 'Ja, mange gange'.

Efterfølgende er svarene blevet samlet i et indeks for henholdsvis fysisk og psykisk vold. Den fysiske vold er endvidere opdelt i mindre grov fysisk vold og grov fysisk vold.

BOKS 2: DEFINITIONER AF VOLD I UNDERSØGELSEN

Vold – erfaringer med vold i konfliktsituationer			
	Mindre grov vold	Grov fysisk vold	Psykisk vold
Direkte Vold	Rusket og skubbet Nevet Revet i håret	Slået med flad hånd Slået med knyttet hånd Slået med ting, fx sko eller bøjle Sparket	Ikke talt til barnet i flere dage Vist barnet, at det ikke er noget værd Truet med at smide barnet ud hjemmefra Truet barnet med noget andet voldsomt
	Hændelsen er sket minimum én gang inden for de seneste 12 måneder.		Hændelsen er sket flere gange inden for de seneste 12 måneder.
Indirekte Vold			Barnet har kendskab til, at voksne i hjemmet udsætter hinanden eller søskende for vold, trusler eller ydmygelser
Vold – direkte adspurgt / selvrapporeret			
Barnets direkte svar på, hvorvidt det har været truet med vold eller udsat for vold inden for det seneste år			

SAMMENLIGNING MED TIDLIGERE UNDER- SØGELSER AF FYSISK VOLD I HJEMMET

Hvis vi ser på de to tidligere undersøgelser om vold i hjemmet foretaget af Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI) i 2010 og 2015, viser de, at 20 pct. af de unge i 8. klasse i 2010 har været udsat for fysisk vold inden for de seneste 12 måneder, mens det i 2015 gælder for 17 pct. af de unge i 8. klasse. Der er benyttet de samme spørgsmål i de to undersøgelser, men to forskellige stikprøver. Derfor må sammenligninger drages med forsigtighed. I SFI's målinger udgør seks indikatorer fysisk vold: skubbet og rusket, revet i håret, slået med flad hånd, slået med knyttet hånd, slået med ting og sparket. I Børnerådets undersøgelse har vi opereret med de samme indikatorer, men har tilføjet 'at blive nevet'. Denne tilføjelse er foretaget på baggrund af viden fra Børns Vilkår's BørneTelefon, hvor børn ofte henvender sig om denne reaktion fra voksne. For at gøre en sammenligning med SFI's resultater mulig har vi opgjort antallet af børn i 7. klasse, som har været udsat for de samme seks former for fysisk vold, altså hvor 'nevet' ikke er medtaget. Med denne definition af fysisk vold viser undersøgelsen, at 23 pct. af de unge i 7. klasse har været udsat for fysisk vold minimum én gang fra mindst en voksen i hjemmet inden for de seneste 12 måneder. Figur 22 viser de forskellige

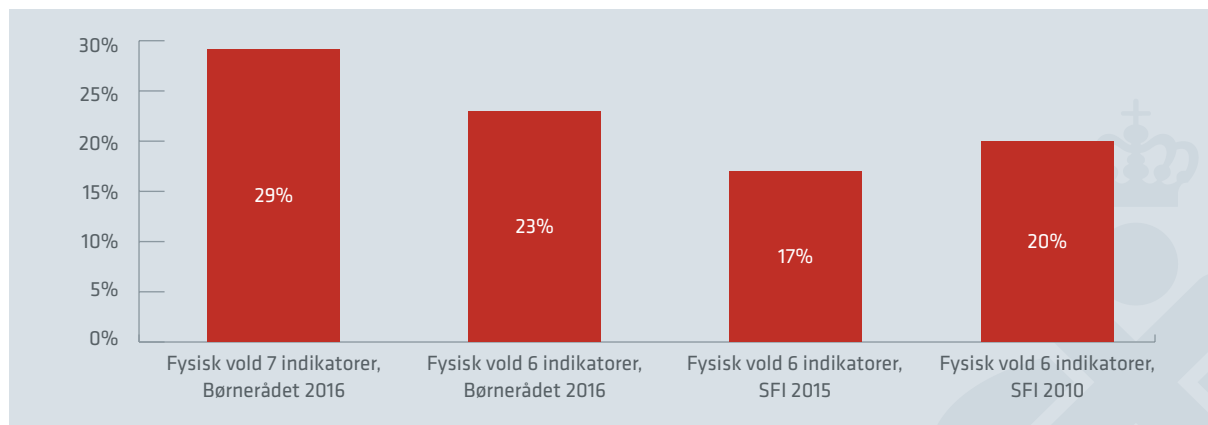
undersøgelsesresultater. Selvom alle undersøgelser baserer sig på forskellige stikprøver og derfor ikke er direkte sammenlignelige, kan vi se, at niveauet for den fysiske vold er højere blandt børn i 7. klasse sammenlignet med niveauet for unge i 8. klasse.

En betydelig forskel mellem SFI's undersøgelse fra 2015 og Børnerådets undersøgelse er, at barnet i SFI's undersøgelse kun kan rapportere om vold fra to voksne i hjemmet fx mor og far eller mor og stedfar. I Børnerådets undersøgelse vil de børn, som har stedforældre også blive spurgt ind til reaktioner fra disse voksne. Et barn, som fx har kontakt til begge forældre og to stedforældre, vil derfor kunne rapportere om mulig vold i konfliktsituationer fra alle fire voksne.

SPØRGSMÅL OM TRIVSEL, SELVVÆRD OG FAMILIENS ØKONOMI

Spørgsmålene om børnenes fysiske og psykiske trivsel er fra Skolebørnsundersøgelsen, det danske bidrag til det internationale forskningsprojekt Health Behaviour in School-aged Children (HBSC). Brugen er aftalt med ledelsen af Skolebørnsundersøgelsen lektor Mette Rasmussen og professor Pernille Due fra Statens Institut for Folkesundhed ved Syddansk Universitet.

FIGUR 22: SAMMENLIGNING MED TIDLIGERE UNDERSØGELSER FRA SFI

Fysisk vold 7 indikatorer: Skubbet og rusket, nevet, revet i håret, slået med flad hånd, slået med knyttet hånd, slået med ting, sparket.
Fysisk vold 6 indikatorer: Skubbet og rusket, revet i håret, slået med flad hånd, slået med knyttet hånd, slået med ting, sparket.
Kilde: SFI's undersøgelser: Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016 (Oldrup m.fl., 2016).

I målingen af selvværd har vi i denne undersøgelse anvendt fire indikatorer, som er inspireret af Rosenbergs Self-Esteem Scale (Rosenberg, 1965): 'Jeg føler, jeg er lige så meget værd som andre', 'Jeg er for det meste tilfreds med mig selv', 'En gang imellem tænker jeg, jeg ikke er noget værd' og 'Jeg føler for det meste, jeg er mislykket'. Børnene har fået følgende svarnøgler: 'Helt enig', 'Enig', 'Hverken eller', 'Uenig' og 'Helt uenig'. De to sidste indikatorer har vi efterfølgende vendt om, og dernæst er svarene samlet i et indeks. En optælling af svarene på de fire spørgsmål giver værdierne 1-12 og kategorien 'højt selvværd' udgøres af værdierne 9-12, 'middel selvværd' af 5-8 og 'lavt selvværd' af 1-4.

Ved måling af børnenes oplevelse af familiens økonomi har vi benyttet følgende spørgsmål: 'Tænk på, hvor mange penge din familie har. Og hvor mange penge andre familier i Danmark har. Tror du, at din familie har flere eller færre penge end de fleste andre familier i Danmark?' Børnene har fået følgende svarmuligheder: 'Mange flere penge', 'Lidt flere penge', 'Samme mængde penge', 'Lidt færre penge', 'Meget færre penge' og 'Ved ikke'. I analysen har vi sammen-

lagt kategorierne 'Mange flere penge' og 'Lidt flere penge', som kaldes 'Lidt flere/mange flere penge'. Ligeledes har vi sammenlagt 'Lidt færre penge' og 'Meget færre penge', som i analysen kaldes 'færre/meget færre penge'. Kategorien 'Samme mængde penge' betegner vi i analysen som 'middelklasse'. De børn, som har svaret 'Ved ikke', indgår ikke i analysen.

KVALITATIVE INTERVIEWS

I sommeren og efteråret 2016 gennemførte vi ti gruppeinterviews med i alt 34 børn på fire forskellige skoler. Seks interviews blev foretaget forud for spørgeskemaundersøgelsen som sonderende interviews, hvor formålet var at få børnene til at definere, hvad de forstår ved vold, herunder deres viden om både den fysiske og psykiske dimension samt deres viden om børns handlemuligheder ved vold i hjemmet. De fire interviews i efteråret fandt sted efter spørgeskemaundersøgelsen og havde til formål at få børnenes forklaringer på udvalgte resultater fra spørgeskemaundersøgelsen samt at bidrage med eksempler fra børnenes egen hverdag i forhold til, hvad man skal stille op, hvis man selv eller en ven udsættes for vold.

Interviewene varede 30-45 minutter og tog udgangspunkt i semistrukturerede interviewguides. De 34 interviewede børns alder svarer til alderen på respondenterne i Børne- og Ungepanelet.

De citater, der bruges i analysen, stammer dels fra de kvalitative interviews, dels fra de åbne svarmuligheder i spørgeskemaet. Citaterne kan være tilpasset af hensyn til læsbarhed.

KILDER

Børnerådet (2015): *For mange unge opsøger ikke hjælp, når de har brug for den*. Børneindblik 4/15

Christensen (2011): *Børn i familier med vold – teorierne bag behandlingsmodellerne*. Servicestyrelsen.

Christoffersen & Soothill (2003): "The long-term consequences of parental alcohol abuse: a cohort study of children in Denmark" i *Journal of Substance Abuse Treatment*, 25 (2003) s. 107-116

Helweg-Larsen, Schütt & Larsen (2009): *Unge trivsel år 2008 – en undersøgelse med fokus på seksuelle overgreb og vold i barndom og tidlig ungdom*. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

Jakobsen, Nielsen, Hansen & Holm (2015): *Ungdomsliv på kredit. Gældsproblemer i forbrugersamfundet*. Trykforlaget og Forbrugerrådet Tænk.

Korzen, Fisker & Oldrup (2010): *Vold mod unge i Danmark. En spørgeskemaundersøgelse blandt 8.-klasses-elever*. Delrapport 2. København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 10:32.

Kristensen, Toft, Kjeldsen, & Dalgaard (2007): *Landdistriktskommuner – indikatorer for landdistrikt*. Danmarks Jordbrugsforskning.

Leth & Wolff (2006): "Vold mod børn" i *Psykolog Nyt*, 16, s.12-17.

Mossige & Stefansen (2007): *Vold og overgrep mot barn og unge. En selvrapporeringstudie blant avgangselever i videregående skole*. NOVA Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, 20.

Oldrup, Christoffersen, Kristiansen & Østergaard (2016): *Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016*. København: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 16:16.

Rosenberg (1965): *Society and the adolescent self-image*. Princeton University Press.

Schütt, Frederiksen & Helweg-Larsen (2008): *Unge og kærestevold i Danmark. En landsdækkende undersøgelse af omfang, karakter og følger af vold blandt 16-24-årige med fokus på vold i kæresteforhold*. København, Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

Straus, Hamby, Finkelhor, Moore & Runyan (1998): "Identification of child maltreatment with the ParentChild Conflict Tactics Scales: Development and psychometric data for a national sample of American parents" i *Child Abuse & Neglect*, 22(4), s. 249-270.

BØRNEINDBLIK

NR. 7/2016 · 3. ÅRGANG · 14. NOVEMBER 2016

TEKST OG ANALYSE LINE EMMA JØNSEN · E-MAIL: LEJ@BRD.DK · T: 3378 3315 OG

ANNA EISTRUP · AEI@BRD.DK · T: 3378 3304

REDAKTØR KATRINE MUNCH BECHGAARD · E-MAIL: KMB@BRD.DK · T: 3378 3317

BØRNERÅDET VESTERBROGADE 35A · 1620 KØBENHAVN V · WWW.BRD.DK · E-MAIL: BRD@BRD.DK

Børnerådet